

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 48

jeseň 2020

**nádej
dnešných dní**

*Keby hned' aj nekvitol fík,
a nebolo by úrody na viničoch;
keby sklamaro dielo olivy...*

*ja sa jednako budem veselit'
v Hospodinovi*

Habakuk 3:17-18

Život večný, slávu neba

1. Život večný, slávu neba, Otče, nám si daroval;
platit' zaň už nie je treba,
keď sa Tvoj Syn v obeť dal.

Zbor:

Za to Teba chváliť chceme, svätý Bože, Otče náš,
v láske Tvojej dlieť že smieme,
za svoj ľud nás prijímaš.

2. Iba to je žitia pravé – Teba, Boha poznať v ňom,
žiť len Tebe ku cti, sláve,
celým srdcom deň za dňom

Zbor:

3. Dal si nám aj Slovo svoje, pokrm duši v každý čas:
svetom znie cez búrky, boje,
Tvojej spásy poslov hlas.

Zbor:

4. Ako slnce lúče šíri, do tmy letí pravdy zvest',
radostne sa vo svet šíri
Spasiteľa hlása česť.

Zbor:

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 29.
Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

Obsah

Habakuk	2	Odpočinok siedmeho dňa	33
Ustarostenosť o chlieb	9	Nehanbi sa za evanjelium	38
Prirodzenosť, identita	11	Doba kamenná, bronzová	
Žiadosť, hriech a smrť – 1. časť	18	a železná	42
Zamyslenie nad Rímskym 7:14-25	25	Oprava textu	48

Habakuk

Nádej aj vtedy, keď veci nedávajú zmysel

Bremä, ktoré videl prorok Habakuk! Až dokedy budem, Hospodine, pokorne volať o pomoc, a nevyšlyšíš? Kričím k tebe pre ukrutnosť, a nezachraňuješ. Prečo mi dávaš vidieť nepravosť, a prečo sa dívaš na trápenie? Skaza a ukrutnosť je predomnou, a vzniká spor, dvíha sa svár. Preto zmeravel zákon, a súd nevychádza nikdy, lebo bezbožný obkľučuje spravodlivého; preto aj vychádza súd prevrátený.

Habakuk 1:1-4

V tomto článku sa zamyslíme nad knihou Habakuk. Nosnou témou je myšlienka „Nádej aj vtedy, keď veci nedávajú zmysel“. Bolo by dobre, keby si čitateľ prečítal celú knihu Habakuk skôr, ako začne čítať tento článok. Začneme prvými štyrmi veršami.

V akej dobe žil Habakuk? Kedy to bolo? Z rôznych zdrojov vieme, že žil a prorokoval po páde mesta Ninive, ktoré bolo v tej dobe hlavným mestom Asýrskej ríše. Táto ríša padla v roku 612 pred Kristom. V čase, keď Habakuk prorokoval, v Judsku kralovali dvaja králi. Najprv spravodlivý Joziáš a po ňom bezbožný Jehojakím. Asýrska ríša padla preto, lebo prišla na scénu iná ríša, väčšia, silnejšia – Babylonská ríša, národ Chaldejov. Babylonská ríša bola na vzostupe. Chaldejci si postupne porážali a podmaňovali iné krajiny, aj veľké ríše. Napríklad v roku 605 pred Kristom porazili a podmanili si Egypt. Boli na ceste do Jeruzalema. Prorok ešte nevedel, kedy to príde, ale v roku 597 pred Kristom vnikli aj do Jeruzalema a podmanili si Judské (Južné) kráľovstvo. V tom čase už bolo Severné kráľovstvo (Izraelské) zajaté a podmanené inou ríšou. Prorok Habakuk mal súčasníka, proroka Jeremiáša. Jeremiáš prorokoval už pred Habakukom o tom, že Jeruzalem bude zničený, teda mesto i chrám. Preto bol Jeremiáš taký nepopulárny. Jeremiáš

prorokoval detailne aj o zničení Egypta (46. kapitola). Egypt padol a žiaľ, padlo aj Judské kráľovstvo. Toto je historický kontext a stav národa, v ktorom Habakuk žije a prorokuje.

Stav národa v tejto dobe je žalostný. Charakterizuje ho nepravosť, trápenie, skaza, ukrutnosť, spory a sváry (verš 3). Rozmáha sa nepravosť, bezbožnosť a prevrátenosť (verš 4). Bezbožní krivdili spravodlivým. Bezbožník sa mal dobre, spravodlivý trpel, bol utláčaný, lebo sa nesúdilo podľa práva. Takýto bol stav izraelského a judského národa v čase, keď žil Habakuk. Prorok na tento stav upozorňuje. Od ostatných prorokov sa líši tým, že v jeho proroctve je dialóg medzi ním a Pánom Bohom. Niečo podobné sčasti vidíme aj v knihe Jonáš. Jonáš sa vzpiera Bohu, argumentuje, oponuje, lebo sa mu ťažko prijíma Božia vôľa. Aj Habakuk vedie dialóg v zmysle: „Pane, Bože, prečo dopúšťaš zlo v národe? Ty sa na to pozeráš, vidíš to, a nič s tým nerobíš!“ Takéto otázky mal Habakuk na začiatku tejto knihy. Tie otázky neboli len

jeho, zástupne ich kladie za ďalších zbožných v národe napriek tomu, že to bola osobná modlitba. Verím, že v národe bolo viac zbožných ľudí, mužov a žien, ktorí sa tiež pýtali Pána Boha: „Prečo toto dovolíš a prečo to necháš tak?“ V jeho modlitbe rezonujú dve slovesá: najprv „**pokorne volám** o pomoc“ a potom už vystupňované, nástojčivé: „**kričím** k Tebe“ v zmysle: „Prečo sa nič nedeje?“, „Prečo nevypočuješ, prečo neodpovedáš?“

V prvej kapitole vidíme Božie mlčanie. Boh je ticho. Nie je to prvýkrát, keď Pán Boh bol ticho. Boh má právo byť ticho. On má právo hovoriť, rozhodnúť, kedy bude hovoriť, čo bude hovoriť a čo nebude hovoriť, lebo je zvrchovaným Bohom. Vidíme to aj v knihe Jóbovej. Prečo Boh mlčí? Niekedy mlčí preto, aby sme počuli, čo už dávno povedal. Mlčí preto, aby sme nehľadali nové zjavenia, nové veci, ale sa vrátili naspäť, k (pravidelnému) čítaniu Božieho slova. Boh sa zjavil. Žijeme v dobe, kedy je celé Božie zjavenie už dané. Habakuk ho ešte nemal, ale čakal. Na rozdiel od neho my Božie slovo máme celé, úplné, dokonané, dokonalé. Vráťme sa k tomu, čo sme už možno dávno počuli a stále neprijali. Dnes je čas hľadať Boha a prijať evanjelium spasenia.

Ďalšia vec, ktorú si pripomenieme, je v 5. verši. Boh má vládu nad národmi, zvrchovane riadi ich konanie. Boh koná aj vtedy, keď to nevidno, keď to vyzerá, že mlčí. Je tu napísané: „vykonám dielo vo vašich dňoch, že mu neuveríte, keď sa bude rozprávať.“ Takže Pán Boh konal vtedy a robí aj dnes. Aj keď to nie vždy vidíme. Niekedy je človek tak zahľadený na seba a do seba, že Božie konanie nevidí. Toto hrozilo aj Habakukovi. Vidí seba, vidí svoj národ a ďalej nedovídi. Pán Boh

ale hovorí: „Pozrite sa ďalej. Je tu Chaldejská ríša. Ja vzbudím Chaldejov.“ Treba sa teda rozhliadnuť, pozrieť sa na to, čo sa deje s národmi. Niekedy sa pozeráme na svoje sklamanie, na svoje biedy, na svoje zlyhanie, na svoje pády, a sme z toho smutní. Alebo sa dívame okolo seba, a nevidíme nič. Zdá sa nám, že sa v Božom ľude nič nedeje, že veriaci sú na tom nejako biedne, že chýba duchovný rast, že sa ďalší ľudia k Bohu neobraciajú, že je mnoho slabých, chorých, ba až zomierajúcich. Boh ale hovorí v zmysle: „Pozrite sa ďalej! Nepozerať sa len tak blízko, na seba, ale pozri sa ďalej, čo sa deje.“

Niekedy potrebujeme, aby nám Boh otvoril oči a videli sme to Božie dielo, ktoré On koná. Cez koho bude Boh konať v tej dobe, o ktorej píše Habakuk? V 5. verši je napísané, že Boh „bude konať, vykoná dielo“. Ale cez koho? Cez najhorší národ, aký vtedy bol, krutý, ľúty, podrobujúci si iné národy. Poroba cez chaldejský národ, ktorá prichádza na Boží ľud, je Božím súdom a Božím trestom. Bola to Božia zvrchovaná vôľa, aby sa tak stalo. Boh vzbudil Chaldejov, aby tak konali (verš 6). Tento trest prišiel na Boží ľud pre ich hriechy. Potrestaní boli bezbožným, ešte hriechnejším národom a jeho krutosťou. Deje sa tu to, čo predpovedal Boží zákon, keď sa Boží ľud dostal pod zmluvu zákona. V Božom zákone (5. Mojžišova, 28. kapitola a inde) je napísané čo sa bude diať, keď Boží ľud, ktorý je pod zákonom, bude Bohu neposlušný. Je tam napísané: „*Hospodin dovedie na teba národ z ďaleka, od konca zeme, ktorý poletí, ako letí orol, národ, ktorého jazyku nebudeš rozumieť*“ (5. Mojžišova 28:49). Práve slovo orol sa spomína aj v Habakukovi (1:8): „*jeho jazdci prídu z ďaleka,*

poletia ako orol, ktorý sa ponáhľa zožrat“. Boží trest, ktorý Boží zákon predpovedal, teda skutočne aj prišiel kvôli neposlušnosti tých, ktorí mali byť Bohu poslušní. Neskôr orol, symbol stelesňujúci silu, veľkosť a moc sa stal súčasťou symbolu Rímskej ríše, ktorá si po nejakom čase podmanila stále neposlušný Boží ľud. Slová proroctva dané Mojžišovi sa takto naplnili viac ako raz.

Habakuk však vidí viac než len Boží trest. Napriek tomu, že prorokuje o súde a treste, ktorý prichádza vo forme chaldejskej (babylonskej) nadvlády a poroby: „*Hospodine, postavil si ho na súd, a, Skalo, založil si ho trestat“* (1:12), prorocky oznamuje aj dobrú zvesť, že Boží ľud v tomto treste nezahynie: „*Či nie si ty od pradávna Hospodine, môj Bože, môj Svätý? Nezomrieme!“* (1:12). Habakuk rozumie tomu, a aj to prorocky zjavuje, že účel Božieho trestu nie je, aby bol Boží ľud (ľud zmluvy) zahladený, ale aby sa napravil a vrátil sa k poslušnosti. Toto proroctvo je vyjadrené slovom: „*Nezomrieme!“* Slová „*Či nie si ty od pradávna Hospodine, môj Bože, môj Svätý?“* predstavujú úpenlivú modlitbu proroka, v ktorej sa prihovára za seba aj za svoj ľud, v ktorej Bohu pripomína, že oni sú jeho ľudom a On je Bohom svojmu ľudu.

Slovami: „*môj Bože, môj Svätý“* prorok vyjadruje, že pre neho je Boh osobný, je to jeho Boh. Výsada Božieho dieťaťa je, že aj keď okolnostiam nerozumie, nevie, prečo sa dejú rôzne veci v jeho okolí, môže k Bohu volať slovami „*môj Boh“*. Keď Boh neodpovedá, treba čakať. Boží ľud bol v babylonskom zajatí 70 rokov. Po sedemdesiatich rokoch zajatia sa vrátili do svojej domoviny (ako o tom prorokoval aj Jeremiáš). Dovtedy bolo treba

trpezlivo a v nádeji čakať. Tá nádej bola založená na zaslúbení, že sa po 70 rokoch vrátia, ako to prorocky oznámil Jeremiáš.

Druhá kapitola je poučením o tom, na čo je čakanie dobré a čomu sa prorok pri čakaní, ktoré nemá rád nikto, naučil:

Boh nebude meškať

Boh nikdy nemešká. Koná svojim časom. Tomuto sa musíme naučiť aj my. Abrahámovi dal Boh zaslúbenie, keď mal asi 70 rokov, že sa mu narodí syn. Následne ho nechal asi 30 rokov čakať, kým sa to naplnilo. Abrahámovi sa ťažko čakalo. Hoci bol mužom viery, v tejto veci nevydržal čakať. Pomohol si, avšak na svoju škodu i na škodu svojej rodiny. Boh nemeškal, Abrahámovi dal syna (syna zaslúbenia) vo svojom čase. Aj v prípade vyvedenia Božieho ľudu z babylonského zajatia Boh nemeškal. Skončilo sa podľa Božieho časovania. Čokoľvek, čo Boh zaslúbil, sa stalo alebo stane a Boh nebude meškať. Je pre nás dobré naučiť sa trpezlivo a v poslušnosti čakať.

Boh je svojmu ľudu milostivý aj uprostred súdov

Boh poslal dobytvačných Chaldejov na svoj ľud ako časný trest za ich neposlušnosť. Chaldejci však boli bezbožný národ. V druhej kapitole proroka Habakuka Boh cez prorocké zjavenie odhaľuje to, že raz potrestá každú bezbožnosť a bude súdiť všetkých nespravodlivých a bezbožných, bude súdiť národy. Boh nakoniec odsúdi každého človeka, ktorý „*je nadutý a nie je priamej duše“* (2:4). Avšak každého, kto je „*spravodlivý z viery“* (2:4), z pohľadu Nového zákona kto je „*ospravedlnený z viery“* (Rimanom 1:17, Galaťanom 3:11 a Židom 10:28), bude žiť. Boží ľud sa musí aj uprostred

časných súdov vierou spoliehať na Božiu milosť a na Božie zaslúbenia.

Keď prídu Chaldejci, bude sa zabíjať, budú ľudia zomierať. A predsa je tu slovo o živote. Viera, milosť a spravodlivosť idú spolu. Abrahámovi sa viera počítala za spravodlivosť (1. Mojžišova 15:6) a počíta sa aj všetkým skutočne veriacim, ktorí činia pokánie zo svojich hriechov aj dnes. V liste Židom je napísané, že *bez viery nie je možné líubiť sa Bohu*. Tieto slová, ktoré sú tu napísané, „spravodlivý bude žiť svojou vierou“, zmenili svet. Zmenili Luthera. Zmenili apoštola Pavla (pôvodne Saula), ktorý sa predtým spoliehal na skutky zákona a na zásluhu. Každý človek, ktorý je spravodlivý z viery, bude z viery žiť, bude žiť večne, bude mať večný život. Toto kratučké prorocké slovo v Habakukovi bolo nesmierne dôležité pre neho vtedy a je dôležité aj pre nás dnes. Mnohí nachádzame život cez toto slovo, cez slovo o spasení, cez slovo o spravodlivosti skrze vieru. Habakukovi bolo povedané, že toto slovo má napísať „zreteľne“ (2:12) Toto zjavenie malo zostať odkazom navždy. Je v ňom nádej a život. Pán Boh neskončil so svojím ľudom. Jeho ľud síce pôjde do zajatia, ale nezahynie. Je v tom posolstvo milosti, posolstvo evanjelia: *spravodlivý z viery nezahynie navždy*. Okrem toho malo byť napísané zreteľne na doskách, aby v čase vojny si ho mohli prečítať aj tí, ktorí sa ponáhľali, napríklad utekali pred nepriateľom. Kiežby aj evanjelium, ktoré dnes zvestujeme, bolo zreteľne viditeľné. V prvom rade má byť kázané. Môže byť ale aj napísané. Okrem Biblie (kde je jasné, neriedené), aj v letáčikoch, knihách, ale v prvom rade nech je náš osobný život listom Kristovým, ktorý ľudia čítajú.

Božia spravodlivosť a súd

Boh Habakukovi zjavuje, že bude súdiť. Na judské kráľovstvo privedie chaldejskú porobu ako časný súd. Bolo to pre ich neposlušnosť zákonu. Následne ale Boh zjavuje, že bude súdiť aj Chaldejcov. Boh ich odsúdi, pretože sú bezbožní, pyšní, krutí, plní hriechu. Pri Božom súde im nepomôže ani to, že sa stali nástrojom v Božej ruke, nástrojom Božieho časného súdu nad Júdom. Boží súd je podľa Božej spravodlivosti. Podobne to vidíme aj na Asýrskej ríši. Ninive dostalo milosť, keď činili pokánie, keď k nim prišlo napomenutie ústami proroka Jonáša. Žiaľ, neskôr Ninive aj Asýrska ríša padli, pre svoju bezbožnosť a hriech. Aj Babylonská ríša nakoniec padla, ako to predpovedá aj prorok Habakuk, pre svoju bezbožnosť (opísanú v 2. kapitole: nenásytnosť, okrádanie, okupácia, zabíjanie, krutosť, nespravodlivý zisk, lakomstvo, vysokomyselnosť, zlá žiadosť, rozpustilosť, „hrešenie proti svojej vlastnej duši“, „neobrezanosť srdca“). Každá ríša a každý bezbožný národ raz padne. Ale ten, kto činí spravodlivosť, trvá na veku. Každá nepravosť, každý hriech raz bude spravodlivo potrestaný. Boh súdi národy aj časnými súdmi a časnými trestami, ale každý národ a každý jednotlivec sa nakoniec postaví pred konečný, večný súd, kde sa naplní Boží výrok: „Duša, ktorá hreší, tá zomrie“.

Keď čítame proroka Daniela, vidíme ako pokračujú udalosti v Babylonskej ríši. V kráľovskom paláci sa hoduje a pije sa víno. Pilo sa z ukradnutých nádob z domu Božieho, ktoré boli ulúpené počas zajatia. Z posvätených nádob, ktoré takto znesväcovali. Habakuk prorokoval, že „kameň bude kričať zo steny“ (2:11). To sa napl-

nilo v paláci, počas hodovania, keď boli písané na vápennú omietku kráľovho paláca slová. Bola to čiastka ruky, prst Boží, ktorý písal slová o Božom súde, o páde Babylonskej ríše. Tieto slová sa ešte v ten deň naplnili. Rukou médskeho kráľa Dária Babylonská ríša padla a kráľ bol zabitý.

Súd sa začína od Božieho domu. Takto to platilo aj v dobe Starej zmluvy. Najprv bol súdený Júda (ešte predtým Izrael, Severné kráľovstvo), teda Boží ľud, aby sa napravil. Až potom prišiel súd aj na Babylonské kráľovstvo. Raz príde Boží súd na celý svet. Všetci budú súdení za svoje hriechy a za svoje viny, ale „ten, kto má Syna, má život“. Pán Ježiš povedal: „Ameň, ameň vám hovorím, že ten, kto čuje moje slovo a verí tomu, ktorý ma poslal, má večný život a nepríde na súd, ale prešiel zo smrti do života“ (Ján 5:24). Boh je spravodlivý Sudca. Boží trest za hriech príde na každého, kto nečinil pokánie a nie je ospravedlnený z viery v Pána Ježiša Krista.

Boh sa oslávi

Boh sa oslávi aj súdom. Keď Boh usku-točňuje časné súdy, tak dáva celej zemi (všetkým národom a všetkým ľuďom) poznať svoju vládu, svoju prítomnosť. Posilňuje sa v povedomí ľudí a národov známosť o Bohu. Na jednej strane Boha oslavuje jeho ľud, a na druhej strane sa Boh oslávi sám, na bezbožných národoch a bezbožných ľuďoch svojimi súdmi. Mnohé udalosti, v ktorých sa Boh mocne oslávil, nachádzame napríklad zazname-nané v knihe proroka Daniela. Aj bezbožní králi, ktorí spoznali Božiu veľkosť a Božiu vládu cez časné Božie súdy alebo mocné Božie skutky, sa Bohu klaňali, oslavovali ho a verejne oznámili, že Bohu patrí česť a sláva. Neskôr sa Boh oslávi pri druhom príchode Pána Ježiša Krista, aby zaujal

svoje kráľovstvo. Vtedy všetky zemské kráľovstvá padnú a ten veľký kameň z neba padne na nich, ako to videl Daniel.

Božia vláda

Boh je suverénny vládca nad všetkým, nad každým národom, nad každou ríšou. Boh je vždy na tróne. Aj vtedy, keď si Habakuk myslí, že Pán Boh nie je na tróne. Aj vtedy, keď sa zdá, že veci plynú akoby bez Božieho riadenia, Boh ich riadi. Habakuk na začiatku 1. kapitoly volá k Bohu s vý-čítkou, že Boh nezachraňuje, že necháva okolnosti plynúť. Boh však má veci pod kontrolou, všetko riadi. Aj vtedy bol Boh na tróne, keď bol chrám neskôr ozbýjaný, keď boli posvätné nádoby ulúpené a od-vezené do Babylona, keď bol chrám aj Jeruzalem zničený. Najvyšší panuje. Táto pravda sa vyhlásila v minulosti v Egypte a skoro po týchto udalostiach aj v Baby-lone. Kráľ Nabuchodonozor pochopil, že Najvyšší panuje. Aj Balsazar to pochopil, keď videl ruku písať na omietku steny. Presvedčil sa o tom, čo sa už pred ním naučil Nabuchodonozor, že „*Boh Najvyšší panuje nad kráľovstvom človeka a koho chce, toho ustanoví nad ním*“ (Daniel 5:21). Boh je na tróne! Aj dnes panuje Pán, Boh v nebeskej svätyni, v nebeskom chráme. Našou výsadou je, že môžeme pristupo-vať do nebeskej svätyně k nášmu Pánovi. Máme prístup k jeho trónu milosti (Židom 4:16). Druhá kapitola končí veršom: „*MLč pred jeho tvárou celá zem!*“ MLč pred ním! Skloň sa pred ním! Každý, kto pozná, že Boh je na tróne, nech sa pred ním sklóní. Habakuk začínal výčítkami voči Bohu, ale poznáva, že sa potrebuje v pokore pred Bohom sklóniť a prijať jeho vôľu. Aj Jonáš Bohu vzdoroval, až kým neprišiel k poznaniu, že konečné slovo má Pán Boh. Podobne Jób a jeho priatelia mali veľa

predstáv o Bohu a veľa toho narozprávali. Nakoniec ale Jób kladie svoju ruku na ústa a nechá sa Bohom vyučiť.

Tretia kapitola knihy proroka Habakuka je modlitbou vo forme piesne. Trikrát v nej nájdeme slovíčko *sélah*, ktoré sa používalo pri piesňach ako prestávka, ako čas na rozmýšľanie. Čítame o hudobnom nástroji šigjonót, ktorý bol nástrojom nadšenej piesne. Máme tu teda pieseň, ktorá je zároveň modlitbou. Akú múdrosť nám tu Habakuk odovzdáva po prvých dvoch kapitolách? Kým v prvej kapitole hovoril s Pánom Bohom, takmer v celej druhej kapitole (okrem prvého verša) je ticho a počúva. V tretej kapitole hovorí už len prorok. Akú múdrosť sa môžeme od neho naučiť, keď veci nedávajú zmysel? Čomu sa naučil v predchádzajúcich kapitolách?

V prvom rade je to modlitba. Nájdeme ju v prvých dvoch veršoch tretej kapitoly. Túto modlitbu sa môžeme modliť aj vtedy, keď veci nedávajú zmysel. Tieto verše vyzdvihujú Boha ako zvrchovaného vládcu, pred ktorým má mať človek bázeň, ale zároveň aj dôveru v jeho dielo. Habakuk sa tu modlí, ale jeho postoj je už zmenený. Nevyčíta nič Bohu, spolieha sa na Boha. Okolnosti sa nezmenili. Zmenil sa Habakukov postoj k Bohu. Habakuk sa teraz modlí inak ako v 1. kapitole. Tam Bohu vyčítal nečinnosť. Tu sa Habakuk v modlitbe spolieha na Boha a na jeho dielo: „Oživ svoje dielo“. Toto je modlitba charakteru „nech sa deje tvoja vôľa“, „nech príde tvoje kráľovstvo“ Aj Pán Ježiš učil svojich učeníkov ako sa majú modliť: „Otče náš, ktorý si na nebesiach, nech sa stane tvoja vôľa, nech príde tvoje kráľovstvo“.

Habakuk, Boží muž, sa na konci knihy modlí za Božie dielo, za Božiu vôľu. A to je to, čo aj my môžeme robiť vždy. Potrebujeme sa upriamovať na Boha a nie na okolnosti. Potrebujeme sa modliť aj vtedy, keď sa veci (okolnosti) nemenia. Často sa totiž začneme modliť za seba a tak modlitbu aj končíme. Na rozdiel od toho nám Pán Ježiš ukazuje, že jeho modlitba začína i končí Božím menom, Božím kráľovstvom, Božou vôľou, Božou slávou... Kiežby nám okrem našich vecí ležali na srdce aj veci našich blížnych, ale v prvom rade nech sú to Božie veci, Božia vôľa a jeho kráľovstvo.

Boh je Záchranca

Keď prichádza trápenie, choroba, súženie, keď sú okolnosti zlé, keď prichádzajú časné Božie tresty, môžeme nadobudnúť pocit, že Boh sa nestará, že je vzdialený. Keď voláme k Bohu o zmenu, o záchranu, ale veci sa nemenia, môžeme mať pocit, že Boh je ďaleko a nezasahuje. V knihe proroka Habakuka nachádzame uistenie, že Boh neustále vládne a má všetky veci pod kontrolou. Nachádzame tam ešte väčšie uistenie a potešenie, že ani uprostred súdov a trápení Boh nikdy nenechá spravodlivého zahynúť (zahynúť naveky) s bezbožným.

Aj v čase pokračujúceho trápenia či nemienciach sa zlých okolnostiach potrebujeme „posväcovať Pána Boha vo svojich srdciach“ (1. Petrov 3:15) a „stíhať pokoj a posvätenie, bez ktorého nikto neuvidí Pána“. Ak ľudia chcú vidieť Pána, musí ho byť vidieť v nás. My musíme v zmysle Židom 12:14 stíhať pokoj a posvätenie. Iba tak ľudia uvidia Pána. Pôsobíme pokoj alebo nepokoj, posväcujeme Pána Boha vo svojich srdciach Božím slovom a modlitbou?

Verše 3-15 tretej kapitoly opisujú biblickú históriu, ktorú Habakuk poznal. Nezávisle od toho, či sa máme zle alebo dobre, keď veci dávajú alebo nedávajú zmysel, máme si pripomínať biblickú históriu a Božie činy. Máme čítať Božie slovo a vidieť uprostred dejín národov a uprostred rôznych okolností Boží hnev a Božiu milosť. Vidieť to, ako Pán Boh konal v histórii s Božím ľudom. Keď bolo aj zle, On nebol vzdialený. Keď bol izraelský národ v Egypte, Pán Boh ho z tohto otroctva vyviedol. Keď bol v Babylone, Boh ho zo zajatia vyviedol. Pán Boh je Spasiteľ v každom čase, v každej ére. Habakuk ho mohol spoznať ako Spasiteľa a potešiť sa z toho, keď si pripomínal Božie divy, Božiu históriu. To isté môžeme robiť aj my.

Zdroj ľudského šťastia a radosti

Vo veršoch 16-19 je krásny záver tejto prorockej knihy. Habakuk tu poznáva, kde je zdroj skutočného šťastia veriaceho človeka, kde je zdroj radosti. Vymenováva tu, o čo všetko môže človek prísť, a pritom stále mať šťastie a spokojnosť a radosť vo svojom Bohu. Stále boli zlé vyhliadky. Nič sa nezmenilo. Habakuk vedel, že príde vojna a príde aj ekonomický kolaps. Na Boží ľud prichádza všetko to, čo Boh predpovedal v prípade neposlušnosti jeho ľudu v 5. Mojžišovej v 26. kapitole. Úrodu im zjedia nepriatelia, nepriatelia budú nad nimi panovať, zem nevydá úrodu, strom nevydá ovocie, príde mor... Habakuk vedel, že jeho radosť nie je v pozemskom šťastí, lebo to šťastie tu nebude. Jeho radosť je v Bohu a v jeho spasení. Poborné slová

hovorí aj apoštol Pavol: „Radujte sa!“ (Filipským 4:4). V kom? V Pánovi! Kedy? Vždycky! On je zdroj radosti a šťastia. Toho skutočného šťastia a tej skutočnej radosti. Z tejto prorockej knihy môžeme zobrať ďalšie poučenie: Kde je zdroj toho všetkého dobrého? V Pánu Bohu.

Zhrnutie

Záverom to zhrniem tak, že v 1. kapitole sa Habakuk nachádzal v údolí zúfalstva. V 2. kapitole ho vidíme na strážnej veži, na hradbe. A v 3. kapitole, konkrétne vo verši 19, ho vidíme na výšinách: „Hospodin, Pán je mojou silou a robí moje nohy ako nohy jeleníc a dáva mi kráčať po mojich výšinách“. Z údolia zúfalstva až na vrchol hory. Ako sa tam dostal? Ako sa tam môžeme dostať my, keď nám niekedy veci (okolnosti) nedávajú zmysel? Keď my či niekto blízky znáša chorobu. Keď na nás doliehajú ekonomické či sociálne tlaky. Keď rodina či zbor prechádza ťažkými okolnosťami. Keď vidíme smutné či zlé veci. Navyše, keď sa takáto situácia nemení, ale pretrváva. Čo nás v takých situáciách dostane na tie hory, na tie výšiny, do tej Božej prítomnosti a blízkosti, do tej radosti? Osobné stíšenie, modlitba, počúvanie Pána Ježiša, ktorý hovorí cez Písmo a dôvera, že On je na tróne, a že má veci pod kontrolou. Takto, napriek vracajúcemu sa strachu, kiežby sme aj my mohli spievať nadšené, oslavné piesne vďaka tak, ako končí táto prorocká kniha. Nech je Pánu Bohu chvála a nech je jemu sláva až na veky! Amen!

Daniel Mojžiš

Poznámka autora: Článok bol napísaný prevažne na základe úvah brata Davida Pettersona v zbere Denver Gospel Hall v USA v čase, keď tam denne zomierali ľudia na koronavírus COVID-19 a na Slovensku boli zatvorené zhromaždenia. Tieto myšlienky sú použité s jeho láskavým súhlasom.

Ustarostenosť o chlieb

Každý z nás má svoje problémy. Niektoré sú vážnejšie, iné menej. Niektoré sa vyriešia ľahko, iné nám spôsobujú mnoho starostí. Je tu však jeden problém, ktorý je závažnejší ako všetky ostatné a ktorý máme všetci spoločný, ako sa dozvieme v tomto zamyslení.

A nechajúc ich tam odišiel. A jeho učeníci prijdúc na druhú stranu mora zabudli vziať chleba. A Ježiš im povedal: Hľad'te a chráňte sa kvasu farizeov a sadúceov! A oni rozmýšľali medzi sebou a hovorili: Chleba sme nevzali. A keď to poznal Ježiš, povedal im: Čo to rozmýšľate medzi sebou, vy ľudia malej viery, že vraj nemáte chleba? Či ešte nerozumiете ani sa nepamätáte na tých päť chlebov tých päť tisíc mužov a koľko košov ste zobrali? Ani na tých sedem chlebov tých štyroch tisícov a koľko pletencov ste zobrali? Ako teda nerozumiете, že som vám nehovoril o chlebe, ale aby ste sa chránili kvasu farizeov a sadúceov? Vtedy porozumeli, že nepovedal, aby sa chránili kvasu chleba, ale učenia farizeov a sadúceov.

Matúš 16:4b-12

Ježiš sa práve vybral na druhú stranu Galilejského jazera so svojimi učeníkmi (alebo učeníci možno už boli v lod'ke, keď sa k nim pridali). V každom prípade, povedal im počas cesty toto varovanie: „*Hľad'te a chráňte sa kvasu farizeov a sadúceov!*” Čo mal na mysli, keď hovoril o kvase? Učeníci si okamžite pomysleli, že Spasiteľ hovorí o kvase, ktorý sa používa na prípravu chleba. Je tu naozaj zaznamenaná skutočnosť, že zabudli kúpiť chlieb. „*Chleba sme nevzali,*” povedali. Avšak Ježiš ich musel pokarhať. Neskôr sa dozvedáme, že Ježiš nehovoril o doslovnom kvase farizejov a saducejov, ale o nebezpečnom učení týchto mužov. Dvanásť učeníci si vôbec neuvedomili, že Ježiš použil obrazný jazyk, ako to často zvykol robiť.

Ale aká bola presne príčina Ježišovho pokarhania? Pokarhal ich iba preto, že nepochopili, čo mal na mysli pod slovom „kvas”? Nie celkom. Ježiš im až tak nevyčítal ich nechápavosť, ale skôr ich nedostatok viery. Pokúsme sa vysvetliť tento fakt. Možno si pamätáte, ako ich

Pán počas svojej predchádzajúcej služby v Kázni na vrchu učil takto: „*Nestarájte sa o svoj život, že čo budete jesť alebo čo budete piť, ani o svoje telo, čím sa odejete. Či nie je život viac ako pokrm a telo ako odev?... Nestarájte sa teda a nehovorte: Čo budeme jesť? alebo: Čo budeme piť? alebo: Čím sa zaodejeme? Lebo to všetko hľadajú pohania, a veď váš nebeský Otec vie, že to všetko potrebujete.*” Potom, po určitom čase krátko pred udalosťou uvedenou v našom texte, Ježiš zázračne rozmnožil malý počet bochníkov a rýb, aby nakrmil tisíce ľudí; alebo presnejšie vykonal tento zázrak pri dvoch rôznych príležitostiach. Takto si nielenže osvojili učenie z Kázne na vrchu, že všetky ich potreby budú naplnené, ale teraz dostali o tom aj hmatateľné dôkazy v zázrakoch rozmnoženia chleba a rýb. Ide teda určite o to, že keďže Ježiš dokázal tento zázrak vykonať tak ľahko, dokázal by nepochybne uspokojiť fyzické potreby tejto malej skupiny mužov, či už by mal pri sebe len jeden bochník, alebo vôbec žiadne bochníky.

Ježišovo pokarhanie je vyjadrené ešte silnejšie v Markovom zázname tejto udalosti, kde čítame: „*Ale keď to poznal Ježiš, povedal im: Čo to rozmýšľate, že nemáte chleba? Či ešte nechápete ani nerozumiete? Či ešte máte zatvrdnuté svoje srdce? Či majú oči nevidíte a majú uši nečujete? A či sa nepamätáte, keď som tých päť chlebov lámal medzi tých päť tisíc, koľko plných košov kúskov ste nazberali?*“ Zázrak rozmnožovania chlebov a rýb mal byť teda pre učeníkov ponaučením. Mali sa naučiť, že pokiaľ sú s Ježišom, majú sa spoľahnúť na to, že budú uspokojené všetky ich materiálne potreby. Avšak, žiaľ, nepočuli sa.

Je však potrebné vziať do úvahy ďalšiu dôležitú okolnosť. Ako vidíte, skutočnosť, že sa zaoberali hmotnými vecami, ako je nedostatok fyzického chleba, znamenala, že im unikla omnoho vážnejšia otázka, konkrétne otázka falošných učení. Ich pozornosť bola natoľko zameraná na veci tohto sveta, že stratili zo zreteľa duchovnú realitu.

Teraz chcem vzťahnúť toto ponaučenie najskôr na skutočných veriacich a potom na tých, ktorí ešte nemajú osobný vzťah s Pánom Ježišom. Bratia a sestry, existuje neustále nebezpečenstvo, že umožníme, aby záležitosti tohto života ovládli naše myšlienky do takých rozmerov, že prehliadneme ponaučenia, ktoré nám chce Pán odovzdať. Samozrejme, potrebujeme zabezpečiť, aby sme mali čo jesť, mali si čo obliecť, mali kde spať, aby sme dosiahli patričné vzdelanie a našli si prácu. Toto všetko sú opodstatnené potreby, avšak pamätajme, že Pán vie o nich všetko a zaslúbil, že sa o ne postará. On je verný a schopný tak urobiť. Ak sme neprimerane ustarostení, poukazuje to tak

ako v prípade učeníkov pri Galilejskom mori na našu slabú vieru. Oni mali pri sebe v lodke všemocného Pána; my ho máme sediaceho po pravici Otca a prihovárajúceho sa za nás. Ako Pavol napísal Filipským: „*A môj Boh naplní každú vašu potrebu podľa svojho bohatstva v sláve, v Kristu Ježišovi.*“

Ak sme príliš ustarostení kvôli našim fyzickým potrebám, nepoukazuje to len na našu slabú vieru, ale takisto to znamená, že nemáme správne nastavenú myseľ, aby sme si mohli osvojiť dôležité ponaučenia, ktoré nám chce Pán odovzdať. Ako môžeme rásť duchovne, ak sme neustále zameraní na materiálny svet a sme preň vždy ustarostení? Podľa Písma sme vo svete, ale nie sme z neho. Najdôležitejšími pre nás musia byť duchovné veci a zároveň dôverujeme Pánovi, že nám pomôže s fyzickými potrebami, a nie naopak.

Teraz sa chcem obrátiť na tých čitateľov, ktorí ešte neodovzdali svoje životy Pánovi Ježišovi, pretože sú tu dôležité ponaučenia aj pre nich.

Drahý priateľ, žijeme vo svete, ktorý stvoril Boh. Všetko, čo vlastníme, ako aj celá príroda sú dary od Boha, a to bez toho, aby sme si ich zaslúžili. Ale rovnako žijeme v padnutom svete, čo znamená, že život je plný problémov a zápasov. Môžeme mať problémy so zdravím, vzdelaním, prácou, financiami, rodinou, vzťahmi; zoznam je takmer nekonečný. Veľkým nebezpečením je však to, že nás môžu tieto starosti o materiálny život zatažiť natoľko, že prehliadneme najväčší z problémov. Ak ešte nie si skutočný veriaci v evanjelium Ježiša Krista, tvojím najväčším problémom je tvoj vzťah s Bohom. Materiálne, sociálne, finančné problémy, ktoré môžeš zakúšať v súčasnosti, sú všetky

spojené s týmto svetom. Častokrát sa dajú vyriešiť, a ak aj nie, smrť ich ukončí. Avšak problém nášho vzťahu s Bohom je nekonečne dôležitejší, pretože ak sa nevyrieši v tomto živote, potrvá počas celej večnosti. Zostaneš vo svojich hriechoch, ktoré svätý, spravodlivý Boh nenávidí. To znamená, že zostaneš navždy pod jeho spravodlivým hnevom. Kvas (falošné učenia) farizejov a saducejov mal sklon presvedčiť ľudí, aby si mysleli, že všetko je v poriadku. Podobne aj dnes je veľa ľudí, ktorí budú tvrdiť, že Boh lásky ťa nikdy neodsúdi, ale určite ti

odpustí. Boh Biblie je zaiste Bohom lásky, avšak nikdy netoleruje hriech. Preto musel poslať na svet svojho jediného Syna, aby zomrel na kríži, kde vyniesol hriech človeka a vytrpel za neho spravodlivý Boží trest. Jedine vierou v Spasiteľa, že ťa zachráni, sa môžeš vyhnúť prichádzajúcemu hnevu. Preto ťa nabádam, aby si sa vážne zamyslel nad svojím najväčším problémom – svojím vzťahom s Bohom – a až keď bude vyriešený, vtedy ti On istotne pomôže s čímkoľvek iným.

Michael Steedman

Prirodenosť, identita, postavenie a stav človeka

Vysvetlenie pojmov

Mnohé pasáže a témy Písma je ťažké vyložiť bez toho, aby boli použité výrazové prostriedky, kategórie či pojmy, ktoré sa v ňom nenachádzajú. Keď takéto pojmy pri výklade textov potrebujeme a používame, musíme ich vopred zaviesť, definovať, vysvetliť, aby bolo jasné a zrozumiteľné, čo sa pod nimi myslí. V tomto článku tak robíme. Zavádzame pojmy *prirodenosť*, *identita*, *postavenie a stav*, ktoré majú poslúžiť ako pomôcky pri výklade niektorých náročnejších pasáží Písma. Pritom v strede našej pozornosti je predovšetkým ľudská bytosť, človek a uvedené pojmy vzťahujeme na neho.

Prirodenosť

Všeobecne sa výrazom *prirodenosť* (*bytosť*) označujú všetky *podstatné, charakteristické črty; podstatné vlastnosti (atribúty)* danej *bytosti*. Potrebujeme rozlišovať, z akého uhla pohľadu sa na danú bytosť pozeráme a podľa toho hovoríme o viacerých druhoch prirodenosti. Z pohľadu podstaty bytia (ontológie^{A)}) môžeme hovoriť o *ontologickej prirodenosti* (božská, anjelská, ľudská, zvieracia). Z pohľadu pohlavia môžeme hovoriť o prirodenosti podľa pohlavia (bezpohlavná bytosť, muž alebo žena,

samec alebo samica). Z pohľadu fyzickej smrti môžeme hovoriť o nesmrteľnej alebo smrteľnej bytosti. Z pohľadu časnosti môžeme hovoriť o večnej alebo časnej bytosti. Z pohľadu hriešnosti a porušenia môžeme hovoriť o svätej alebo hriešnej, telesnej alebo duchovnej prirodenosti a podobne. Písmo opisuje Božie konanie, ktoré niektoré druhy prirodenosti mení, kým iné nie. To je dôvod, prečo potrebujeme rozlišovať viaceré druhy prirodenosti a pozerat' sa na prirodenosť z viacerých uhlov. V článku sa sústreďujeme na prirodenosť človeka.

Prirodzenosť z pohľadu ontológie (ontologická prirodzenosť)

Z pohľadu bytia samotného (existencie, jestvovania) existujú rôzne druhy bytostí. Základný rozdiel je v tom, či je bytosť stvorená, alebo nestvorená. Len Boh sám je nestvorená večná bytosť, všetky ostatné bytosti sú stvorené.

Boh má bytie sám v sebe, existuje sám osebe. Ostatné bytosti sú stvorené Bohom, teda príčina a zdroj ich bytia (životu) nie sú v nich, ale mimo nich – zdrojom ich bytia (životu) je Boh. Prirodzenosť stvorených bytostí je im daná Bohom a samy si ju nemôžu zmeniť. Ale aj stvorené bytosti sú rôzne. Líšia sa podľa toho, či majú alebo nemajú telo, alebo aké je ich telo. *Ludia* sú iné bytosti ako *anjeli*, *zvieratá* sú iné bytosti než *ľudia*. Bude preto na úžitok tieto rozdiely medzi bytosťami nejako pomenovať. Podstata bytia (ontológia), charakteristika podľa druhu bytosti (prirodzenosť), bude iná u Boha, iná u anjelov, u človeka, u zvierat. Túto charakteristiku bytostí pomenujeme *ontologická prirodzenosť*.

Boh má jedinečnú *božskú ontologickú prirodzenosť*, ktorá je spojená s večnosťou. Boh je večný a prebýva vo večnosti. *Anjeli* ako stvorené duchovné bytosti nemajú telo a majú svoju ontologickú prirodzenosť spojenú so stvorenými nebesami. Človek aj *zvieratá* sú pohlavné bytosti, *anjeli* nie. Človek a *zvieratá* majú materiálne telo a svoju ontologickú prirodzenosť majú spojenú s materiálnym svetom (Zemou). Iné je telo človeka a iné telo *zvierat* a vzhľadom na túto skutočnosť ontologická prirodzenosť človeka je iná než ontologická prirodzenosť *zvierat*. Ontologickú prirodzenosť *človeka a zvierat* Písmo nazýva aj jedným výrazom

„*živá duša*“ (1. Korinským 15:45, 1. Mojžišova 1:20, 24, 30, 2:7, 9:12-16), ale len človek je stvorený na Boží obraz a jeho podobu. Ontologickú prirodzenosť človeka Písmo v užšom zmysle nazýva „*zemský človek*“ (1. Korinským 15:47) a aj „*duševný (zmyselný) človek*“ (1. Korinským 15:44-46).

Pojem *ontologická prirodzenosť* je veľmi užitočný, keď hovoríme o Ježišovi Kristovi, o Božom Synovi. Boží Syn existuje od večnosti. Jestvoval ešte pred založením sveta (pred stvorením všetkého, čo bolo stvorené). Jeho bytie vo večnosti znamená, že má božskú ontologickú prirodzenosť, t.j. svojou podstatou bytia je Boh a má všetky Božie atribúty. Keď však prišiel na svet ako Spasiteľ, prišiel v ľudskom tele (narodil sa zo ženy panny, ale počatý bol zo Svätého Ducha). Takto má Pán Ježiš Kristus dve ontologické prirodzenosti, dve podstaty – božskú a ľudskú. Je Bohom a súčasne aj človekom. Je *Boží Syn* (Boh) a zároveň je *syn človeka* (človek). Obe ontologické prirodzenosti má naraz, súčasne a v plnosti.

Od *ontologickej prirodzenosti* sa odvíja spôsob bytia (konanie, správanie, život) danej bytosti. *Anjeli* jestvujú (žijú) inak ako *ľudia*. *Ludia* žijú inak ako *zvieratá*. Na túto skutočnosť nás Písmo upozorňuje. Napríklad, keď mali *anjeli* pomer s ľudskými dcérkami, bolo to v príkrom rozpore s ich ontologickou prirodzenosťou. Bolo to predmetom veľkého Božieho hnevu a trestu. Podobne Boží zákon (vo forme Mojžišovho zákona) zakazuje pohlavný styk človeka so *zvieratom* (zoofýliu), pretože je to v rozpore s ontologickou prirodzenosťou. Bezbožné konanie ľudí, ktoré je na úrovni správania *zvierat*, Písmo pomenováva a odsudzuje,

a dokonca takýchto ľudí prirovnáva ku zvieratám (2. Petrov 2:12, Júda 1:10).

Ontologická prirodzenosť človeka po Adamovom páde

Pád Adama (človeka) do hriechu privodil Boží trest vo forme prekliatia človeka a celého tvorstva spolu s ním. Toto prekliatie zmenilo charakter celého tvorstva, ktoré sa stalo porušeným – prišlo porušenie, choroby a smrť na celé tvorstvo. Zásadne sa zmenila prirodzenosť človeka – zo svätého na hriešneho a z nesmrteľného na smrteľného. *Ontologická prirodzenosť* človeka sa však pádom nezmenila, aj po páde zostal v širšom zmysle „živou dušou“ a v užšom zmysle „zemským človekom“, „duševným človekom“ (1. Korintským 15:44-49). To je dôvod, prečo potrebujeme pojem *prirodzenosť* zaviesť (definovať) z rôznych uhlov pohľadu, teda aj v inom zmysle než je ontologický pohľad. O prirodzenosti z iných uhlov pohľadu budeme hovoriť o dva odseky nižšie. Teraz ešte zostaneme pri *ontologickej prirodzenosti človeka* a pozrieme sa na to, či alebo kedy sa môže zmeniť.

Ontologická prirodzenosť človeka po fyzickej smrti

Vo fyzickej smrti dochádza k oddeleniu nemateriálnej, duchovnej časti (ducha, resp. duše) ľudskej bytosti od jej materiálnej časti (tela). Duša spaseného človeka čaká u Pána na vzkriesenie do osláveného tela. Duša nespaseného človeka čaká v záhrobí na vzkriesenie k súdu.

Ontologická prirodzenosť človeka po oslávení (v novom nebi a na novej Zemi)

Pôvodné stvorenie skazil pád prvého Adama. Vykúpenie prostredníctvom druhého (posledného) Adama spúšťa

proces nového stvorenia v Kristovi. Tento proces sa začína duchovným vzkriesením (znovuzrozením) jednotlivcov, ktorí uverili v evanjelium – a tak sa v Kristovi stávajú novým stvorením už tu v tomto padnutom, porušenom svete. Pretože telo znovuzrozených ľudí ešte nie je vykúpené, ešte nie je oslávené, aj znovuzrodení ľudia sú – až do svojej fyzickej smrti alebo až do druhého príchodu Pána (čokoľvek nastane skôr) ešte stále svojou *ontologickou prirodzenosťou* „zemský človek“. Avšak pri vzkriesení z mŕtvych (vzkriesení tela) pri druhom príchode Pána bude ich telo oslávené, čo znamená, že dostanú nové, nebeské telo. Vtedy sa zmení ich *ontologická podstata zo zemského (duševného) človeka*, ktorý má „duševné (zmyselné) telo“, na *nebeského (duchovného) človeka*, ktorý má „duchovné telo“ (1. Korintským 15:44-49). Zemský človek žil svoj život v spôsobe bytia, ktorý je spojený s jeho duševným zmyselným telom a so sférou bytia na stvorenej (po páde porušenej) Zemi. Večný život budú spasení ľudia žiť v spôsobe bytia, ktorý je spojený s osláveným duchovným telom a so sférou bytia „nové nebo a nová Zem“. V tejto sfére večnosti nemôže jestvovať človek ako „zemský človek“ (duševný človek), lebo telo a krv tam nemôžu byť (1. Korintským 15:50). Je to iný spôsob bytia ako na tejto Zemi. Tam nebude porušenie ani porušiteľnosť. Spasený človek bude žiť vo večnosti vo svojej novej *ontologickej prirodzenosti* – ako *nebeský človek* (v duchovnom tele). *Nové stvorenie* sa síce začína znovuzrozením (duchovným vzkriesením) uverivších ľudí (jednotlivcov) ešte tu na Zemi, ale zavŕšené bude v plnosti až stvorením (príchodom) novej Zeme a nového neba, zostúpením nebeského Jeruzalema.

Prirodzenosť človeka z iných uhlov pohľadu

Písmo hovorí o prirodzenosti človeka z viacerých uhlov pohľadu. To je dôvod, prečo sme vyššie zaviedli a vyčlenili samostatne pojem „ontologická prirodzenosť“. Následne budeme hovoriť o prirodzenosti človeka z iných uhlov pohľadu. Slovo *prirodzenosť* (ako podstatné meno) sa v súvislosti s človekom používa v Roháčkovom preklade v tvare „príroda“ (napr. Rímskym 2:14, Galatským 2:15; Efezským 2:3). Ako prídavné meno „prirodzený“ sa používa napr. (Rímskym 1:26, 11:21). Písmo hovorí o prirodzenosti podľa pohlavia (1. Mojžišova 1:27, Matúš 19:4) alebo o prirodzenosti podľa obriezky (Galatským 2:15).

Prirodzenosť človeka podľa pohlavia

Existuje prirodzený rozdiel (rozdiel čo do prirodzenosti) medzi mužom a ženou – rozdiel v pohlaví. *Prirodzenosť podľa pohlavia* tiež určuje spôsob bytia človeka. Žena je daná iná úloha v tvorstve a v manželstve než mužovi. Dokonca po znovuzrození je žene daná iná úloha a iná služba (či úrad) v cirkvi než mužovi. Tento rozdiel v prirodzenosti medzi mužom a ženou je dôsledkom spôsobu stvorenia. Muž bol stvorený ako prvý. Žena je vzatá (odvodená) z muža. Muž je slávou Božou a žena je slávou muža. Nekonať, nežiť v súlade s týmto poriadkom stvorenia, správať sa v rozpore s touto prirodzenosťou (správať sa „neprirodzene“) spôsobuje Božiu nevôľu a hnev.

Správanie (konanie, spôsob bytia, život) človeka má byť v súlade s jeho prirodzenosťou. Všeobecne, správanie, ktoré nie je v súlade s prirodzenosťou, je hriešne, bezbožné. Správanie človeka má byť v súlade aj s jeho prirodzenosťou podľa pohlavia. Preto Rímskym 1:26-27

opisuje homosexuálne vzťahy či praktiky ako neprirodzené – v rozpore s ľudskou prirodzenosťou – to znamená ako také, ktoré idú „proti prírode“ (proti prirodzenosti), proti poriadku stvorenia. Pomer muža s mužom je v rozpore s prirodzenosťou muža. Rovnako to platí o žene. Takéto správanie podlieha Božiemu hnevu a súdu.

Súčasťou prirodzenosti *zemského človeka* je aj to, že bol stvorený ako muž a žena, teda ako dve pohlavia, a mal sa množiť (pohlavne) a naplniť Zem. Pohlavie a množenie nebude však už viac súčasťou prirodzenosti *nebeského človeka*. Nebeský človek bude v zmysle pohlavnosti taký, ako anjeli (Matúš 22:30).

Prirodzenosť človeka podľa obriezky

Písmo dokonca rozlišuje prirodzenosť človeka podľa obriezky, čo znamená podľa vzťahu k Božiemu zákonu. Napríklad v Galatským 2:15 sú tieto dve prirodzenosti opísané takto: „*My sme prírodou Židia, a nie hriešnici z pohanov*“. V prípade nespasených (neznovuzrodených) ľudí ide o rozlíšenie prirodzenosti podľa „*obriezky tela*“. Prirodzenosť podľa obriezky tela roztrieduje všetkých ľudí na dve skupiny, a to podľa vzťahu k Božiemu zákonu danému vo forme Mojžišovho zákona v zmluve skutkov: na Židov a pohanov. Byť prirodzenosťou Žid predznamenávalo spôsob života človeka s touto prirodzenosťou – takýto človek bol počítaný medzi Boží ľud a mal žiť život podľa Mojžišovho zákona. Pohanov nechal Boh ísť svojimi cestami, neoddelil si ich ako svoj ľud, nedal im svoj zákon vo forme zmluvy, a preto bolo prirodzené očakávať, že ich život bude životom *hriešnika*.

Obriezka tela však nedokázala spôsobiť to, na čo bola daná – aby človek, podľa prirodzenosti Žid (príslušník Božieho

ľudu – podľa tela), žil spôsobom života podľa zákona. Obriezku tela vykonáva človek na svojom tele (podľa Božieho príkazu). Človek sám však svoju prirodzenosť zmeniť nedokáže. To sú dôvody, prečo obriezka tela nič nevládze, nič nezmôže (Galatským 5:6, 6:15). Prirodzenosť človeka – aj tú podľa obriezky – môže zmeniť len Boh sám. Preto skutočnou, pravou zmenou prirodzenosti človeka podľa obriezky je „*obriezka srdca*“, ktorú v znovuzrodení vykonáva už len sám Boh.

Obriezka na tele neznamená skutočnú zmenu prirodzenosti. Zmenu prirodzenosti a spôsob života podľa tejto prirodzenosti nedocielila. Docielila to až *obriezka srdca*. Len obriezka srdca dokáže zmeniť prirodzenosť človeka (z hriešnika na nové stvorenie v Kristovi). *Obriezka srdca* je „obriezka v Duchu“ (Rímskym 2:29), je to „obriezka Kristova“ (Kolosenkým 2:11). Obriezka srdca súvisí s Božím zákonom daným vo forme Kristovho zákona v zmluve milosti (v Novej zmluve). Správanie znovuzrodeného človeka (jeho konanie, spôsob bytia, jeho život) má teda byť v súlade s Kristovým zákonom, čiže v súlade s jeho prirodzenosťou podľa obriezky, obriezky srdca.

V prípade „tých z obriezky podľa tela“ (Židia, Boží ľud podľa tela) mal byť ich život v súlade so životom, ktorý prikazuje Mojžišov zákon. Ale nebol a nemohol byť, pretože obriezka tela nezmenila ich prirodzenosť. Ich život bol rovnaký ako život pohanov. Rovnako hrešia tí, ktorí „sú z obriezky“ (obriezky podľa tela – Židia), ktorí boli daní pod zákon, ako aj tí, ktorí „nie sú z obriezky“ (pohania), ako to vyučuje pasáž Rímskym 2:14-29. Takýto život je hriešny, bezbožný a trestá sa smrťou. Preto je život pod Mojžišovým

zákonom službou smrti a zákon je litera, ktorá zabíja. Je to preto, lebo zákon len prikazuje, avšak prikazuje človeku so starou, s nezmenenou prirodzenosťou („tvrdá šija, neobrezané srdce“). Obriezka tela nedokázala zmeniť prirodzenosť človeka, ktorá je opísaná ako „mŕtvy v neobrezanosti svojho tela“ (Kolosenkým 2:3).

V prípade „tých z obriezky podľa srdca“ (pravý Boží ľud, cirkev zo Židov i z pohanov) má ich život byť v súlade s novým životom, životom podľa Kristovho zákona. Konanie v rozpore s prirodzenosťou podľa obriezky srdca opisujú celé novozmluvné Písma a riešia ho z pohľadu kráčania po úzkej ceste, z pohľadu nasledovania Krista a pripodobňovania sa Kristovi, z pohľadu procesu posväcovania sa a mŕtvenia telesnosti.

Prirodzenosť človeka s obriezku srdca je prirodzenosťou nového človeka, duchovného človeka. Prirodzenosť človeka bez obriezky srdca je prirodzenosťou hriešnika, starého človeka, telesného človeka.

Prirodzenosť človeka – pred znovuzrodením a po znovuzrodení

Ako sme opísali vyššie, obriezka tela nepriinesla zmenu prirodzenosti. Ani Mojžišov zákon nedosiahol spôsob života v súlade s Božím zákonom. Zmeniť ľudskú prirodzenosť zmôže len obriezka srdca, a tá je spojená s novým narodením a novým stvorením človeka v Kristovi: „...*ani obriezka* (rozumej: obriezka na tele) *nič nevládze, ani neobriezka, ale nové stvorenie*“ (Galatským 6:15). Ani obriezka tela, ani neobriezka tela nevypôsobia taký spôsob bytia človeka, taký život človeka, ktorý by sa Bohu páčil, ktorý by bol v súlade s Božím zákonom. Toto spôsobí len *nové stvorenie v Kristovi*. Táto zmena prirodze-

nosti – nové stvorenie v Kristovi – sa deje cez duchovné vzkriesenie (oživenie spolu s Kristom – Efezským 2:5; Kolosenským 2:13), darovanie Ducha, zrodenie nového ducha, cez obrezanie srdca (odňatie starého kamenného srdca a darovanie nového mäsitého srdca) a zapísanie Božieho zákona na srdce a myseľ človeka. Všetko toto koná v človeku len sám Boh. Toto nové stvorenie, toto duchovné vzkriesenie je znovuzrodenie – nové narodenie človeka. Nové narodenie znamená udelenie/utvorenie novej prirodzenosti človeka z pohľadu duchovnej podstaty (ducha) človeka.

Stvorenie/utvorenie novej prirodzenosti človeka znovuzrodením (2. Korintským 5:17) je faktickou zmenou prirodzenosti zo „starého človeka“ na „nového človeka“, ktorá sa navonok pozná podľa zmeny jeho životného štýlu (Efezským 4:17-32).

Starý človek (Rímskym 6:6) je „mŕtvy vo svojich hriechoch a vinách a v neobrezanosti svojho tela“ (Efezským 2:1, Kolosenským 2:13), je „duchovne mŕtvy“, „je telesný a nechápe vecí Ducha Božieho“ (1. Korintským 2:14), „chodí v márnosti svojej mysle, je zatemnený v rozume súc odcudzený životu Božiemu pre nevedomosť, ktorá je v ňom, pre zatvrdenie jeho srdca“ (Efezským 4:17-18). *Starého človeka* opisuje Písmo aj ako „telesný človek“ (1. Korintským 2:14). To je opis prirodzenosti *starého človeka*.

Nový človek je *novým stvorením v Kristovi* (2. Korintským 5:17) a je *duchovne živý* (oživený – Kolosenským 2:13, *duchovne vzkriesený* – Kolosenským 3:1, *živý Bohu* – Rímskym 6:11), *koná skutky spravodlivosti* (Rímskym 6:13) a prináša *ovocie Bohu* (7:4). *Nového človeka* opisuje a nazýva Písmo pojmom „duchovný

človek“ (1. Korintským 2:15). To je opis prirodzenosti *nového človeka*.

Sumárne: Prirodzenosť človeka pred znovuzrodením je v Písme pomenovaná „starý človek“. Po znovuzrodení je pomenovaná „nové stvorenie v Kristovi“ alebo „nový človek“. Tieto dve prirodzenosti opisujú prirodzenosť človeka z pohľadu znovuzrodenia.

Identita

Slovo *identita človeka* sa priamo v Písme nevyskytuje. Používa sa však bežne a často a má široký význam. Stanoviť identitu znamená určiť črtu, vlastnosť, ktorá daný objekt *jednoznačne vystihuje*. Z pohľadu Písma je touto rozhodujúcou črtou to, či človek má, alebo nemá Ducha (Rímskym 8:9). Identita človeka, ktorý nemá Ducha, je: „starý človek“. Identita človeka, ktorý má Ducha, je: „nový človek“. *Starý človek* je Bohu duchovne mŕtvy, kým *nový človek* je Bohu živý. Túto *identitu*, podobne ako *prirodzenosť*, si človek nemôže zmeniť sám, môže ju zmeniť len Boh. Identita je buď – alebo. Človek nemôže byť svojou *identitou* čiastočne *starý človek* a čiastočne *nový človek*. S *prirodzenosťou* je to však inak.

Môže vzniknúť otázka: „Prečo je potrebné okrem pojmu *prirodzenosť* zaviesť (mať) a používať ešte aj pojem *identita*?“ Dôvod je nasledovný. Spasenie človeka sa udeje takpovediac na dvakrát. Keď uverí v evanjelium, je ospravedlnený a znovuzrodený. V tomto okamihu je spasený – definitívne, raz a navždy. Božie slovo však hovorí o spasení aj ako o budúcej udalosti (Rímskym 5:10, 8:11). Tým mieni vykúpenie tela, naše oslávenie – zavŕšenie spasenia, čo sa stane pri druhom príchode Pána. Preto aj úplnú novú prirodzenosť ako celok (týkajúcu sa aj tela) dostáva spa-

sený človek na dvakrát. Kým telo nie je vykúpené, prebývajú v nás dve prirodzenosti – *prirodzenosť starého človeka* (telesnosť – prebýva vo fyzickom tele) a *prirodzenosť nového človeka* (duchovnosť – t.j. vnútorný človek, ktorý je živý Bohu). Dominantná je *prirodzenosť nového človeka* – a ňou je určená naša *identita nového človeka*.

Písmo používa pre *identitu „starý človek“* a „*nový človek*“ aj synonymické výrazy. *Starý človek* má tiež pomenovanie „telesný človek“ (1. Korintským 2:14), „hriešnik, bezbožník“ (1. Petrov 4:18), „cudzoložňa, dieťa hnevu“ (Židom 12:8; Efezským 2:3), „človek podľa tela, človek v tele, chodiaci podľa tela“ (Rímskym 8:4-15), „človek mŕtvy vo svojich hriechoch a prestúpeniach“ (Efezským 2:1) a „človek mŕtvy v neobrezanosti tela“ (Kolosenským 2:13) a ďalšie.

Nový človek je pomenovaný aj ako „duchovný človek“ (1. Korintským 2:15), „svätý“ (Rímskym 8:27), „Božie dieťa/dedič“ (Rímskym 8:27), „človek podľa Ducha, v Duchu, chodiaci podľa Ducha“ (Rímskym 8:4-15), „nové stvorenie“ (2. Korintským 5:17) a „živý Bohu“ (Rímskym 6:11) a ďalšie.

Písmo používa pojmy „starý človek“ a „nový človek“ dvojakým spôsobom. Raz v zmysle *identity* a inokedy v zmysle *prirodzenosti*. To je ten dôvod, prečo je potrebné mať okrem pojmu *prirodzenosť* aj pojem *identita*. Identita nového človeka je daná znovuzrozením (dostaním a prijatím Ducha) a je raz a navždy. Nový človek (v zmysle identity) však musí v sebe mŕtviť prirodzenosť starého človeka a živiť (obnovovať) prirodzenosť nového človeka (Ducha neuhášať, posväcovať sa).

Keď Písmo v Rímskym 6:6 oznamuje, že náš starý človek je ukrižovaný, tak

pojem *starý človek* používa vo význame *identity*. Naša identita starého človeka spolu-ukrižovaním s Kristom zanikla definitívne, raz a navždy – nezostalo z nej nič. Táto skutočnosť je na inom mieste vyjadrená aj opisom, že sme „vyliekli starého človeka“ (Kolosenským 3:9). Vyzlečenie starého človeka je raz a navždy a znamená definitívnu zmenu našej identity zo starého na nového človeka. Písmo však používa pojem starý človek aj iným spôsobom. Znovuzrodeným je prikázané vyzliecť, vyzliekať starého človeka (Efezským 4:22). Tento príkaz sa týka mŕtvenia starej telesnej prirodzenosti (telesnosti) sídliacej, ako píšeme vyššie, v našom fyzickom tele. Netýka sa identity. Keď svojou identitou už nie sme viac starý človek, tak už viac by sme nemali žiť ako starý človek.

Postavenie

Identita človeka určuje jeho *postavenie* pred Bohom. Slovom *postavenie* sa vyjadruje, ako človeka vidí Boh a ako Boh s človekom nakladá (koná), aký vzťah k človeku praktizuje. Identita vyjadruje, kým je človek v Božích očiach. *Starý človek* je hriešnik, je Boží nepriateľ a podľa toho Boh s ním aj nakladá – na starom človeku zostáva Boží hnev. *Nový človek* je Božie dieťa a Boh s ním zaobchádza ako so svojím dieťaťom a svojím dedičom. *Nový človek* je ospravedlnený. Preto pred Bohom stojí v postavení spravodlivého napriek tomu, že nie je dokonale spravodlivý svojou vlastnou spravodlivosťou. Boh s ním nakladá ako so spravodlivým.

Stav

Stav človeka vyjadruje, ako človek momentálne (aktuálne) žije, myslí, koná, ako sa správa – ako „chodí“. Keď sme vyššie hovorili o prirodzenosti človeka, povedali

sme, že Boh vyžaduje, aby spôsob bytia (život, konanie, správanie) bol v súlade s *prírodnosťou* človeka. Platí to rovnako aj o *identite* človeka. Boh vyžaduje, aby *stav* znovuzrodeného človeka bol dokonale v súlade s jeho *identitou*. Principiálne to aj platí, pretože v *novom človeku* je dominantná *prírodnosť nového človeka*. Z dôvodu, že telo ešte nie je vykúpené a v novom človeku prebýva ešte aj *prírodnosť starého človeka* (telesnosť), Božie dieťa musí viesť zápas o to, aby jeho *stav* skutočne zodpovedal jeho *identite*. V etape života medzi znovuzrodením a oslávením tela zápasia v znovuzrodenom človeku dve prírodnosti: *telesnosť (prírodnosť starého, telesného človeka)* a *duchovnosť (prírodnosť nového, duchovného človeka)*. V tejto etape je človek opísaný dvoma prírodnosťami – má dve prírodnosti: prírodnosť starého a prírodnosť nového človeka, avšak iba jednu identitu: *nový človek*.

Stav *neznovuzrodeného (telesného)* človeka je *úplne totožný* s jeho identitou a s jeho prírodnosťou. Neznovuzrodený človek je svojim stavom, svojou identitou aj svojou prírodnosťou len *telesný*.

Stav *znovuzrodeného* človeka *by mal byť tiež totožný* s jeho identitou (duchovný, nový človek) a s jeho novou duchovnou prírodnosťou (prírodnosť nového človeka). Pre zápas dvoch prírodností v znovuzrodenom človeku – „*telo* (rozumej telesnosť spojená s nevykúpeným telom) *žiada proti Duchu a Duch proti telu, lebo to sa jedno druhému protiví*“ (Galatským 5:17) – však tento súlad často pokrívka. Preto *duchovný človek* môže byť ešte *telesný* (nedospelý v Kristovi – pozri článok *Telesný a duchovný človek*, Solás číslo 45, zima 2019, str. 21–28). Ak je duchovný človek (*nový človek svojou identitou*) telesný, čo znamená že žije telesne, potom Písmo tento stav prísne karhá a prikazuje nápravu.

Peter Vajda a Drahoslav Vajda

Poznámky

A) *ontológia* -ie ž. /gréc./ fil. odbor zaoberajúci sa základnými princípmi bytia, jestvovania, existencie; *ontologický* /gréc./ vzťahujúci sa na ontológiu; *týkajúci sa* princíпов bytia, súcna

Žiadosť, hriech a smrť

1. časť: Žiadosť

Ale každý je pokúšaný od svojej žiadosti, vyvlačovaný a vábený, a potom žiadosť, keď počne, rodí hriech, a hriech, keď je vykonaný, plodí smrť.

Jakub 1:14-15

Tieto tri slová – žiadosť, hriech, smrť – aj keď ich obsahom nie sme nadšení, zohrávajú v živote človeka veľmi dôležitú rolu. Opisujú stav človeka, ktorý má vážny dopad na jeho postavenie pred Bohom, na jeho vzťah s Bohom a nakoniec aj na jeho konečný údel. Hovoria, kto sme a prečo konáme tak, ako konáme. To, čo vyjadrujú, ovplyvňuje náš život dokonca ešte aj po obrátení, kým žijeme v nevykúpenom tele. Preto stojí za to sa nimi zaoberať. Týmto trom pojmom a ich dôsledkom pre život jednotlivca sa venujeme v troch samostatných, ale súvisiacich článkoch.

Žiadať, žiadosť, žiadostivosť

Slovníkový význam slov

Všetky tri pojmy sú viacvýznamové slová. Uvedieme niektoré ich významy, ako ich uvádzajú slovníky:¹⁾⁻³⁾

žiadať (sloveso): dychtiť, túžiť po niečom, želať si, chcieť; vyžadovať, prosiť, potrebovať, požadovať

žiadosť (pod. m.): (väčšinou ide o odvodeniny slovesa *žiadať*) – požiadavka, želanie, túžba, vášeň, modlitebná prosba, príhovor, túžba po niečom alebo niekom
žiadostivosť (pod. m.): vlastnosť silno túžiť; citové napätie vzniknuté zo snahy niečo dosiahnuť, získať; dychtivé prianie, želanie si niečoho, niekoho; túženie, pud, telesná náruživosť či žiadostivosť, prejav sebeckosti (sebeckosť)

Pôvodne v pojmoch *žiadať*, *žiadosť* niet vo všeobecnosti nič zavrhnutiahodného. *Žiadostivosť* však už nadobúda nádych zlej žiadosti, zlého.

Biblický pohľad a význam

Pred pádom do hriechu

Žiadosť je súčasťou výbavy stvorených bytostí. Človeku je prirodzená, je súčasťou jeho prirodzenosti. Môžeme ju charakterizovať ako funkciu (vlastnosť), ktorá príslušný subjekt upozorňuje, že niečo alebo niekoho potrebuje – upriamuje jeho pozornosť k niečomu alebo niekomu. Pred pádom bola každá prirodzená žiadosť človeka dobrá. Žiadosť signalizovala napríklad, že je potrebné zasýtiť svoje fyzické telo, naplniť ho potravou tak, ako to bolo dané hneď na počiatku v stvoriteľskom týždni (1. Mojžišova 1:29-30) a ako to priznala či potvrdila Eva: „... Z ovocia rajských stromov jeme“ (3:2). Žiadosť tiež mala viesť a viedla k tomu, aby sa stvorenstvo v súlade s Božím zámerom

plodilo a rozmnožovalo (1:22 a 28, 2:24, 9:1, 19). Pôvodne *žiadosť* (túžba) po niečom alebo niekom bola dobrou (2:9). Tak to bolo v stvorení na počiatku. Po páde do hriechu sa prirodzené ľudské žiadosti porušili spolu s tým, ako sa porušila ľudská prirodzenosť. Od pádu existuje v človeku popri dobrej žiadosti aj zlá žiadosť.

Pád do hriechu

Pri páde človeka do hriechu žiadosť zohrala kľúčovú úlohu. Hadovi sa podarilo presmerovať *dobrá žiadosť* prvého ľudského páru (1. Mojžišova 3:2) na *žiadanie si toho, čo im bolo zakázané (zlá žiadosť)*. Had k Eve prehovoril a ona zrazu vnímala strom poznania dobrého a zlého inak ako predtým. Pozrela na strom a už *videla, že je strom dobrý na jedenie z neho, že je žiadosťou očiama že je to prežiadúci strom, aby urobil človeka rozumným* (3:6).

Po páde do hriechu

Pádom Adama do hriechu vchádza do života každého človeka porušenie (hriešnosť) a zlá žiadosť. Pádom človeka sa dobrá prirodzená ľudská žiadosť porušila. Človek po páde má *dobré žiadosti* (napr. zahnať hlad jedlom a uhasiť smäd nápojom) a *zlé žiadosti* (napr. neúmerne sa prejedat' a opíjat' sa). Každá žiadosť patrí do jednej z týchto dvoch menovaných skupín žiadostí.

Dobrá žiadosť

Dobrá žiadosť je žiadosť, ktorá vedie k naplneniu pôvodnej prirodzenej potreby či úlohy, ku ktorej bolo ľudstvo určené. Mať žiadosť napit' sa (uhasiť smäd) či najesť sa (uspokojiť hlad) sú prirodzené dobré žiadosti. Ako príklad môžeme uviesť verše Lukáš 15:14-17. Márnratný syn trpel núdzou a bol hladný: „*A žiadal si naplniť svoje brucho*

mlátom...“ Mal dobrú prirodzenú žiadosť zahnať hlad, nasýtiť svoje telo pokrmom. Sem môžeme zaradiť aj situácie, o ktorých píše apoštol Pavol v 1. liste Korinským 7:1-9 (túžba po manželstve a rodine). Patria sem aj všetky ďalšie žiadosti, ktoré sú v zhode s Božou vôľou a Božím nariadením. O dobrej žiadosti všeobecne platí, že je v súlade s Božou vôľou a Božími nariadeniami.

Dobrá žiadosť po znovuzrození. Apoštol Peter radí: „... ako priam teraz zrodené nemluvniatka žiadostiví buďte mlieka bezo ľsti, Božieho slova, aby ste ním rástli na spasenie“ (1. Petrova 2:2). Petrova rada odporúča mať dobrú žiadosť, byť žiadostivý na dobré. Tak ako je mliečko pre telo novorodenca jediným životodarným pokrmom zabezpečujúcim mu život a telesný rast, tak aj Božie slovo je jediným životodarným pokrmom pre ducha znovuzrodeného človeka, zabezpečujúcim mu duchovnú prosperitu a duchovný rast. Pavol mal (dobrú) žiadosť byť už s Kristom (Filipským 1:23). Žiadať si úrad v cirkvi je chvályhodná vec: „... Ak niekto túži po biskupstve, žiada si výborné dielo“ (1. Timoteovi 3:1).

Zlá žiadosť

Všeobecne platí, že každá žiadosť, ktorá nie je v zhode s Božím zákonom, s Božími prikázaniami a ide proti nim, je zlá žiadosť. V tomto článku sa sústreďujeme viac na zlú žiadosť, lebo tá vedie do hriechu – a pred ním sme v Písme veľmi dôrazne varovaní. Čo je zlá žiadosť, vieme z Božieho zákona. V zákone je vyjadrená cez prikázanie, ktoré hovorí: „Nepožiadáš!“ (Rímskym 13:9). Zlá žiadosť („požiadanie“) je prestúpením Božieho prikázania, a preto je hriechom. Zlú žiadosť môžeme nazvať aj „hriešna žiadosť“, ako to robí

prof. Roháček vo svojom preklade (Rímskym 1:27).

Existuje príčinná podmienenosť medzi žiadosťou, hriechom a smrťou. Žiadosť rodí hriech a hriech plodí smrť. „... žiadosť, keď počne, rodí hriech, a hriech, keď je vykonaný, plodí smrť“ (Jakub 1:14-15).

Všeobecne platí: *Každá vykonaná zlá žiadosť je hriech a každý hriech pôsobí smrť.* Tejto dôležitej pravde sa venujeme v tejto trojdielnej sérii. Keďže odplatu za hriech je smrť, zlá žiadosť je veľmi vážnym problémom človeka. Zlé žiadosti sú všetky žiadosti, ktoré nie sú v zhode s Božou vôľou, ktorá je vyjadrená v Božom zákone a v celom Písme. Zlé žiadosti sú hriešne (telesné) žiadosti.

Pod „vykonanou žiadosťou“ rozumieme tú skutočnosť, ktorú Božie slovo nazýva „požiadal“. Žiadosť sa stáva hriechom aj vtedy, keď k požiadaniu došlo iba v mysli alebo v srdci človeka bez toho, aby došlo k hriešnemu skutku alebo konaniu. Božie slovo to vyučuje v „Kázni na vrchu“. („Počuli ste, že bolo povedané starým: Nescudzoložíš. Ale ja vám hovorím, že každý, kto by pozrel na ženu s myšlienkou požiadať ju, už aj scudzoložil s ňou vo svojom srdci“ Matúš 5:27-28.)

Zdroj zlých žiadostí

Keď apoštol Jakub v 1. kapitole svojho listu píše o pokúšaní, uvádza, že *každý je pokúšaný od svojej žiadosti, vyvlačovaný a vábený* (Jakub 1:14). Podľa tejto kapitoly zlé žiadosti sú vlastné každému človeku (spasnému aj nespasnému, znovuzrodenému aj neznovuzrodenému). Zdrojom zlých žiadostí je *telesnosť* („telo“), ktorá sídli v *zemskom smrteľnom ľudskom tele* čiže v „údoch“ (Rímskym 7:23-25; Kolosenským 3:5). Jediný spôsob, ako môže byť nespasený človek

oslobodený od zlej žiadosti, je spasenie v Kristovi. Znovuzrodený človek však tiež má problém so zlou žiadosťou, ako o tom píšeme podrobnejšie nižšie.

Okrem toho je zdrojom zlej žiadosti aj svet. Apoštol Ján vo svojom 1. liste o žiadostiach píše ako o takých, ktoré sa nachádzajú vo svete, ktorý je satanovou sférou, satanovým kráľovstvom. „*Lebo nič z toho, čo je na svete – žiadosť tela, žiadosť očí a chlúbná pýcha života, nie je z Otca, ale je zo sveta*“ (2:16).

Zákon odhaľuje zlú žiadosť: „*Lebo ani o žiadosti by som nebol vedel, keby nehovoril zákon: Nepožiadáš!*“ (Rímskym 7:7) Telesnosť (hriešna prirodzenosť) človeka je taký veľký a závažný problém, že keď sa stretne s dobrým a svätým zákonom, výsledkom je rozdúchanie (iniciácia) zlých žiadostí v človeku. „*Ale hriech^{A)} dostanúc príčinu skrze prikázanie spôsobil vo mne všelijakú žiadosť; lebo bez zákona je hriech mŕtvy*“ (verše 7-8, čítaj aj verše 9-13). Podľa tohto Pavlovho textu hriech cez prikázania typu *Nepožiadáš* aktivizuje to, čo je Božím zákonom zakázané.

Charakter zlej žiadosti

Najprv sa ešte nakrátko zastavíme nad veršom: „... a potom žiadosť, keď počne, rodí hriech, a hriech, keď je vykonaný, plodí smrť“ (Jakub 1:15). V reťazci žiadosť-hriech-smrť je pôvodnou (iniciačnou) príčinou žiadosť a jej dôsledkom je hriech (žiadosť „plodí“ hriech). Hriech ako dôsledok žiadosti sa stáva príčinou pre smrť. Hriech „plodí“ (príčinne podmieňuje, spôsobuje) smrť. Smrť je konečný dôsledok ako hriechu, tak aj zlej žiadosti.

Výraz „žiadosť, keď počne“ je kľúčový výraz v úvahách o žiadosti. V súvislosti s ním si kladieme otázky: *Existuje žiadosť, ktorá už počala, a žiadosť, ktorá*

ešte nepočala? Akou žiadosťou by bola žiadosť, ktorá ešte nepočala? Písmo o zlej žiadosti hovorí z dvoch uhlov pohľadu alebo môžeme hovoriť o dvoch druhoch žiadosti:

1. *Prvý druh žiadosti* nachádzame v „Kázni na vrchu“ (Matúš 5:27-28): „*Počuli ste, že bolo povedané starým: Nescudzoložíš – verš 27. Ale ja vám hovorím, že každý,^{B)} kto by pozrel na ženu s myšlienkou požiadať ju, už aj scudzoložil s ňou vo svojom srdci*“ – verš 28. Pritom verš 27 je odkaz na Mojžišov zákon, odkaz na zákaz vykonať fyzicky/-ý skutok cudzoložstva (2. Mojžišova 20:14; 5. Mojžišova 5:18). Pán Ježiš hovorí o pohľade na ženu, v ktorom je obsiahnutá žiadostivá myšlienka požiadať ju. Treba však hneď aj pripomenúť, že nie každý pohľad na ženu sa deje s myšlienkou požiadať ju! Preto vo všeobecnosti treba odlíšiť pohľad na ženu s myšlienkou požiadať ju od iných pohľadov, ktoré sa s takouto myšlienkou nespájajú.

V tomto verši výraz „pozrel na ženu s myšlienkou požiadať ju“ znamená „požiadal ju“ v zmysle vykonanej žiadosti. Vieme to podľa toho, že Pán Ježiš povedal „už aj scudzoložil“. Výraz „vykonaná žiadosť“ preberáme z verša Galatským 5:16, ktorý hovorí o vykonaných a nevykonaných žiadostiach.

Cudzoložstvo je na zozname hriechov (1. Korinským 6:9; Galatským 5:19). Pán Ježiš vo verši 28 hovorí o žiadosti, ktorá vznikla v srdci (mysli), tam aj *počala* a tam aj *porodila hriech*, čiže bola tam aj *vykonaná* (i keď len v mysli či v srdci). Verše Matúš 5:27-28 a „Kázeň na vrchu“ učia, že existuje zlá žiadosť, ktorá nielen vznikla, ale už aj počala – čo znamená, že aj „požiadala“, čiže stala sa hriechom.

Inými slovami: Ak dovolíme, aby v našej mysli/srdci zlá žiadosť požiadala, výsledkom je dokonaný *hriech v srdci*. Toto je posolstvo časti Ježišovej *Kázne na vrchu*.

Podobný charakter má aj nenávidenie svojho brata (hnevania sa bez príčiny a opovrhovanie) vo svojom srdci. Ide o zlú žiadosť, ktorá už počala. Takáto nenávisť v srdci je hriechom (Matúš 5:22, 25) a Pán Ježiš ju dokonca stavia na úroveň vraždy (zabitia človeka). Pritom vieme, že vražda ako taká je skutok, ktorý sa vykonáva fyzicky. V tomto pohľade sa výrazom *žiadosť počne* rozumie vznik a naplnenie žiadosti, i keď len v srdci a nie fyzicky (skutkovo).

Prvý druh žiadosti sú žiadosti, ktoré už svojím vznikom znamenajú „požiadanie“ a vykonanie, teda hriech vykonaný v srdci. V takomto prípade už niet cesty späť. Jediným riešením je činiť pokánie.

2. *Druhý druh žiadosti* nachádzame v Jakubovi. „*Ale každý je pokúšaný od svojej žiadosti, vyvlačovaný a vábený, a potom žiadosť, keď počne, rodí hriech, a hriech, keď je vykonaný, plodí smrť*“ (Jakub 1:14-15). Tu je žiadosť opísaná ako taká, ktorá môže počať, ale je aj možné ju potlačiť, zastaviť, aby nepočala. V tomto zmysle žiadosť predstavuje *pokúšenie* (nutkanie), ale ešte nie vykonaný skutok, ešte nie vykonaný hriech. Ide teda o *nevykonanú žiadosť* – o žiadosť, ktorá ešte *nepočala*.

V kontexte veršov tejto kapitoly (pokúšanie na robenie zlého) a aj celého Jakubovho listu môžeme rozumieť, že medzi vznikom zlej žiadosti a jej uskutočnením, vyústením do vykonania hriešneho skutku (vykonania hriechu) je priestor a možnosť žiadosť zastaviť, aby nepočala. *Žiadosť* ako *pokúšenie* (myšlienka) na zlé, na *hriešny skutok* a *podľahnutie pokuše-*

niu (čo je *vykonaná žiadosť*) sú od seba oddelené. Výrazu „*a potom žiadosť, keď počne*“ môžeme rozumieť tak, že najprv je žiadosť (ako zdroj pokúšenia) a následne, ak žiadosť počala (požiadala), stala sa vykonaným hriechom. Až keď sa skutok skutočne stane, až keď je skutok vykonaný (čiže žiadosť sa vykonala, zrealizovala), stáva sa hriechom.

Tento druhý druh žiadosti (ako zdroj pokúšenia) sám osebe ešte nie je hriechom. K hriechu nedôjde vtedy, keď je zlá žiadosť (v zmysle pokúšenia, nutkania v našom vnútri) odmietnutá, zmarená. Žiadosti druhého druhu je teda možné zastaviť, utlmiť, odmietnuť či zmariť tým, že im človek nedovolí prerásť do hriešneho skutku, do vykonaného hriechu.

Záverom o charaktere žiadosti môžeme povedať, že zlé žiadosti vznikajú ako v nespasených, tak aj v spasených (znova zrodených) ľuďoch. Príčinou toho je skutočnosť, že všetci ľudia (obe skupiny) žijú vo fyzickom zemskom porušenom tele (Rímskym 7:18-19, 23) a v hriešnom svete – a oboje je plné hriešnych žiadostí (1. Jánov 2:16-17). Je však veľký rozdiel, ako so žiadosťou zaobchádza znovuzrodený a ako nezovuzrodený človek.

Novozákonné písma vyučujú, že *žiadosť* (*zlá žiadosť*) je forma prejavu *hriešnosti porušeného (nevykúpeného) tela* či *telesnosti*⁽⁴⁾⁻⁽⁶⁾ človeka (Rímskym 7:18 a 23, Kolosenským 3:5). Tiež upozorňujú na to, že v zákone prikázania charakteru „nepožiadaj“ vzbudzujú žiadosť (Rímskym 7:7-8). Preto je tak veľmi dôležité, aby hriešnik zomrel nielen hriechu, ale zomrel aj zákonu (Mojžišovmu), aby viac nebol pod zákonom skutkov, ale pod milosťou.

Po znovuzrození

Možnosť a nebezpečenstvo vzniku zlej žiadosti v človeku ostáva naďalej aj po znovuzrození a prijatí Svätého Ducha. Zlá žiadosť, ako píšeme vyššie, môže vzniknúť aj v znovuzrozených ľuďoch, lebo ich (fyzické/zemské) telo ešte nie je vykúpené (Rímskym 8:23). Dôsledkom toho je vnútorný zápas, *lebo telo žiada proti Duchu a Duch proti telu, lebo to sa jedno druhému protiví* (Galatským 5:17). V tomto verši „telo“ znamená *telesnosť*, ktorá prebýva v nevykúpenom, zemskom tele (v „ľudských údoch“ – Rímskym 7:23). Táto „telesnosť v zemskom tele“ je v Kolosenským 3:5 opísaná ako „údy, ktoré sú na zemi“.

Zlá žiadosť je aj pre spaseného človeka vždy nebezpečenstvom, pred ktorým ho Písmo varuje (Jakub 1:14-15) – a preto musí proti nej bojovať. Žiadosti vznikajú v nás (Rímskym 7:23; Jakub 1:14-15) a prichádzajú k nám aj zvonku, zo sveta (1: Jánov 2:15-17).

Odolať zlým žiadostiam

Zlé žiadosti v našom tele môžu vznikáť aj po znovuzrození. K ich vzniku môže dôjsť (a aj dochádza) preto, lebo, ako píšeme aj vyššie, ešte stále žijeme vo fyzickom zemskom tele, ktoré nie je vykúpené (1. Korintským 15:47-48, 53; Rímskym 8:23; Galatským 5:17; Rímskym 7:18-25), a v hriešnom svete (1. Jánov 2:16-17) – a oboje je plné hriešnych žiadostí. O znovuzrozenom človeku reálne platí, že on ako *starý človek* (v zmysle identity) bol ukrižovaný spolu s Kristom (Rímskym 6:6), čím *bolo zmarené telo hriechu čo do svojej pôsobnosti, aby viacej neslúžil hriechu*. To znamená, že žiadosti v znovuzrozenom človeku už nemôžu pôsobiť (a ani nepô-

sobia) takým spôsobom ako pred znovuzrozením, aby mu vládli. Vďaka tomu je znovuzrozený človek schopný zlú žiadosť zastaviť hneď pri jej vzniku, aby nemohla počať a prerásť do hriešneho skutku. Schopnosť nezhréšiť, schopnosť zastaviť zlú žiadosť, skôr ako počne, je od znovuzrodenia súčasťou „jeho výbavy“ (jeho novej prirodzenosti), pretože je (v zmysle identity) *novým človekom* (novým stvorením v Kristovi).⁵⁾

Práve preto novozmluvné písma prikazujú *Duchom mŕtviť skutky tela* (Rímskym 8:13) a *mŕtviť svoje údy* (Kolosenským 3:5). Mŕtviť „skutky tela“ (Rímskym 8:13) znamená mŕtviť „hriech, ktorý prebýva vo mne“ (Rímskym 7:17 a 20), čiže mŕtviť sklon k hriechu (telesnosť, prirodzenosť starého človeka – pre podrobnejšie vysvetlenie pozri zdroje 5 a 6), teda zastaviť žiadosť skôr, ako počne. „Mŕtviť svoje údy, ktoré sú na zemi“ (Kolosenským 3:5) znamená to isté – mŕtviť telesnosť (prirodzenosť starého človeka). Toto mŕtvenie sa uskutočňuje Svätým Duchom, ktorý nám bol daný pri znovuzrození. Je nám prikázané chodiť Duchom, aby sme nevykonali žiadosti tela (Galatským 5:16). Preto toto mŕtvenie dokáže robiť/uskutočňovať len znovuzrozený človek (Rímskym 8:9). Znovuzrozený je vyslobodený z biedneho stavu, ktorý je opísaný v Rímskym 7:15-25 ⁶⁾. „*Lebo zákon Ducha života v Kristu Ježišovi ma oslobodil od zákona hriechu a smrti*“ (Rímskym 8:2).

Každá zlá žiadosť vedie človeka do hriechu. To, čo je ale možné, je odolať žiadosti, zastaviť ju. Zlú žiadosť (druhého druhu) v zmysle zdroja pokušenia môžeme odriecť, odolať jej, umŕtviť, odmietnuť ju. Nespasený človek však *prin-*

cipiálne nedokáže, principiálne nemôže (v plnej miere) odolať zlým žiadostiam, lebo je pod vládou a mocou hriechu a smrti a nemá Ducha – a to je príčina jeho trvalého zostávania v hriechu.

Spasený človek každej žiadosti už principiálne môže odolať, aj keď sa ešte nachádza v nepremenenom porušiteľnom zemskom tele, lebo na boj so žiadostou je už vystrojený svojim novým znovuzrozeným duchom, mäsitým srdcom a Svätým Duchom, ktorý mu je daný a ktorý v ňom prebýva od okamihu jeho znovuzrodenia. Dôraz je na slovách *principiálne môže*. Deje sa to tak, že Duchom *mŕtvime skutky tela* (Rímskym 8:13). *Mŕtviť skutky tela* alebo *svoje údy*, ktoré sú na zemi (Kolosenským 3:5), v skutočnosti znamená *potláčať* či *odmietat'* zlé žiadosti, ktoré sa v ňom nachádzajú. Zlé žiadosti nás pokúšajú, vyvlačujú, vábia (Jakub 1:14), ale práve v tejto počiatkovej fáze ich môžeme zastaviť a zabrániť tomu, aby „počali“ a „porodili“ hriech (verš 15).

Fyzické telo a žiadosti

Podľa Jakuba 1:14-15 (a tiež podľa Rímskym 7:23) *žiadosť v človeku* je trvale sa nachádzajúcim pôvodcom, príčinou jednotlivých hriešnych činov. Pokiaľ žijeme v nevykúpenom zemskom tele, žiadostí sa nezbavíme (Galatským 5:17), musíme ich mŕtviť. Až fyzickou smrťou ľudského tela všetky žiadosti zaniknú, lebo telo sa vráti do zeme (1. Mojžišova 3:19), ale znovuzrodení budú vzkriesení do osláveného nebeského tela, v ktorom už nebudú sídlit' žiadne zlé žiadosti. Telo tých, ktorí patria Kristovi a ktorí pri jeho druhom príchode budú ešte nažive (pri vychvátaní Cirkvi), bude razom premenené na telo, ktoré je pomenované ako

oslávené (alebo *nebeské*) *telo*. U týchto všetky *zlé žiadosti*, ktoré pochádzali z ich starého, zemského tela zaniknú pri premene ich tiel v okamihu vychvátania.

Žiadosti a svet

V Jánových epištolách je opísaný vzťah medzi žiadostou (žiadostivosťou) a svetom: „*Nemilujte sveta ani vecí, ktoré sú na svete. Keď niekto miluje svet, nie je v ňom lásky Otcovej. Lebo nič z toho, čo je na svete – žiadosť tela, žiadosť očí a chlúbnna pýcha života, nie je z Otca, ale je zo sveta. A svet ide za jeho žiadosť, ale ten, kto činí vôľu Božiu, trvá na veky*“ (1. Jánov 2:15-17). Tu je žiadosť, žiadostivosť opísaná ako pochádzajúca zo sveta, ako taká, ktorej zdroj sa nachádza vo svete (satanovom kráľovstve), tvorí jeho podstatu a hynie s ním. Žiadostivosť je bezohľadná sebeckosť. Je hlavnou príčinou všetkých hriechov. Žijeme vo svete, ale svet žije v nás len do takej miery, do akej v nás žijú jeho žiadosti (Jób 31:7). Môžeme ich však, ako píšeme vyššie, umŕtviť.

Je to práve *zlá žiadosť*, ktorá sa neodrží hraníc vymedzených Bohom, nedokáže sa spoľahnúť na jeho dobrotu a starostlivosť (4. Mojžišova 11:4, 34; Žalm 78:30; 106:14). Nedokáže sa držať kázne podľa Božích príkazov (porovnaj 2. Samuelova 11:2 s Jób 31:1), a tak sa prehrešuje proti zvrchovanému prikázaniu lásky k Bohu a blížnemu z celého srdca, z celej duše a z celej sily.

Zlá žiadosť, keď počne, ohrozuje celé okolie hrešiaceho a celé cirkevné spoločenstvo. Naopak, ak naša duša začne horlivo túžiť po Bohu (Rímskym 10:1-5) a jeho daroch (1. Korinským 12:31), potom sa telo stáva nástrojom Božej spravodlivosti (Rímskym 6:12-13).

Drahoslav Vajda

Poznámky

A) „Hriech“ v tomto verši je použitý v zmysle „princíp porušenia hriechom“, „telesnosť“, „hriešna telesná prirodzenosť“, nie hriech v zmysle skutku či v zmysle prestúpenia zákona. B) Hovorí sa tu o mužovi. Ale v oblasti zachovávanie sexuálnej čistoty je žena rovnako zodpovedná ako muž, preto všetko, čo je zakázané (nepožiadaj), rovnako platí aj pre ženu.

Zdroje

- 1) Adolf Novotný, *Biblický slovník*, Kalich – Česká biblická společnost, Praha 1992, heslo: *žádost, žádati, žádostivost*, ISBN 80-7017-528-1, ISBN 80-9000881-1-2
- 2) *Nový biblický slovník*, editor J. D. Douglas a kol., Návrat domů, Praha 1996, heslo: *žádost, žádostivost*, ISBN 80-85495-65-1
- 3) *Teologický slovník k Novej zmluve*, III. zväzok, vybral a preložil Ján Grešo, vydal Tranoscium Liptovský Mikuláš v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava 1986, heslo: *sloboda* (III – 168)
- 4) *Telesný a duchovný človek*, Solas číslo 45, zima 2019, str. 21-28
- 5) *Prirodzenosť, identita, postavenie a stav*, Solas toto číslo, zvlášť časť: *Identita*, str. 16
- 6) *Zamyslenie nad Rímskym 7:14-25*, Solas toto číslo, zvlášť časť: *Prebývajúci hriech*, str. 31

Zamyslenie nad Rímskym 7:14-25

Lebo vieme, že zákon je duchovný, ale ja som telesný, predaný pod hriech... Ale ak činím to, čoho nechcem, nerobím toho už viacej ja, ale to robí hriech, ktorý prebýva vo mne. Biedny ja človek! Kto ma vytrhne z tela tejto smrti?!

Rímskym 7:14-25

(Prosím čitateľa, aby si prečítal celú pasáž.)

Úvod

Každý pozorný čitateľ Písma určite pri rozjímaní nad touto pasážou Božieho slova spoznal, že ide o náročný text, ťažký na výklad, ktorý zjavuje mimoriadne dôležité posolstvo o tom, aký vážny problém má človek, ktorý je telesný a chodí podľa tela. Vnímame však aj to, že sa to nejako predsa len bude týkať aj nás po uverení v evanjelium, že to bude súvisieť s tým, ako budeme žiť svoj život po obrátení a aký zápas budeme bojovať. Myslím si, že prvá otázka, ktorá nám pri čítaní tohto textu napadne, je tá, či je tu opísaný stav neznovuzrodeného človeka, ktorý je telesný, chodí podľa

tela a je mŕtvy vo svojich hriechoch a prestúpeniach, alebo je tu opísaný stav znovuzrodeného človeka. Alebo zodpovedá tento opis stavu človeka, ktorý síce je znovuzrodený (*duchovný človek*), ale žije telesne (je telesný *duchovný človek*) – pozri článok „Telesný a duchovný človek“, Solas číslo 45, zima 2019, str. 21-28). Alebo je tu opísaný človek, ktorý už vníma svoju hriešnosť, túži po spásе, ale ešte nie je znovuzrodený, ešte nie je vyslobodený zo svojho hriešneho stavu? Sú to správne otázky. Pokúsme sa nájsť odpovede na ne priamo v texte tejto pasáže.

Ide o opis neznovuzrodeného človeka?

Najprirodzenejšou by sa mohla javiť odpoveď, že ide o neznovuzrodeného človeka, telesného človeka (starého človeka), ktorý je ešte mŕtvy vo svojich hriechoch a prestúpeniach. Viedol by nás k tomu verš 7:14 („*ale ja som telesný, predaný pod hriech*“). Pádom Adama do hriechu boli všetci ľudia predaní pod hriech a stali sa „telesným človekom“. Ďalej by tento postoj podporovali aj opisy, ktoré tohto človeka opisujú ako otroka (zajatca) hriechu: je „zajatý v otroctve zákonu hriechu“ (7:23), teda je nevyslobodený, „prebýva v ňom hriech“ (7:17 a 7:20), „telom slúži zákonu hriechu“ (7:25).

Tento výkladový postoj sa však komplikuje opismi, že tento človek túži konať podľa Božieho zákona a činiť dobro a naopak nenávidí, keď koná hriešne, a nechce konať hriešne (verše 15, 18-19, 21, 23, 25). Mohli by sme to vysvetliť (zharmonizovať) tak, že ide síce o neznovuzrodeného človeka, avšak o takého, ktorý už spoznal svoju hriešnosť a túži žiť a konať v súlade s Božím zákonom, aby bol svätý a činil dobro a spravodlivosť, avšak zatiaľ je ešte nevyslobodený, nespasený.

Takýto výkladový postoj však naráža na ešte vážnejšie komplikácie.

Po prvé: O nespasenom (neospravedlnenom a neznovuzrodenom) človeku nikdy nemôže platiť, že: „*A tak teraz už nerobím toho ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne*“ (7:17). Žiaden nespasený neospravedlnený človek nie je zbavený viny za svoj hriech. Nemôže sa od hriechu odosobniť, sám sa od hriechu oddeliť.

Po druhé: Ku kolízii (rozporu) dochádza aj s veršom 22, pretože ne-

znovuzrodený (starý) človek nemá „vnútorného človeka“, ak *vnútorného človeka* chápeme (a na tomto mieste aj vykladáme) ako duchovne-oživenú (vzkriesenú) zložku nového (znovuzrodeného) človeka. Mohli by sme pripustiť aj taký výklad, že „vnútorný človek“ je tá nemateriálna zložka stvoreného človeka (aj starého človeka), v ktorej je „dielo zákona zapísané na srdci človeka“ (Rímskym 2:15). Ponechajme túto vec zatiaľ otvorenú.

Po tretie: Vidí sa mi ťažké prijať myšlienku, že by sa verš 25 mohol aplikovať na nespaseného neznovuzrodeného, i keď čiastočne ako keby prebudeného (obživnutého) človeka. Nespasenému človeku je cudzie ďakovať Bohu skrze Ježiša Krista. Nespasenému človeku je cudzie nazývať Ježiša Krista svojím Pánom. O nespasenom je ťažko povedať, že na jednej strane slúži Bohu (mysľou) a na druhej strane slúži zákonu hriechu (telom). Toto by celkom nesedelo s tým, čo List Rímskym vyučuje v predchádzajúcich šiestich kapitolách. Navyše, aby mohlo platiť, že tento človek slúži myslou Bohu, jeho myseľ by už nemohla byť telesná (nemohol by viacej mať „mysleľ tela“), musela by byť duchovná, ako o tom učí Rímskym 8. kapitola (verše 6-7): „*Lebo myseľ tela je smrť, ale myseľ Ducha je život a pokoj, pretože myseľ tela je nepriateľstvom naproti Bohu, lebo sa nepodriaďuje zákonu Božiemu, lebo sa ani nemôže podriaďiť.*“ Rovnaký rozpor – rozpor medzi telom (údmí) a myslou – je opísaný aj vo verši Rímskym 7:23. Telesný nespasený človek však neprežíva takýto zápas medzi myslou a telom, pretože aj jeho myseľ je telesná a neslúži Bohu, ale hriechu. Pre tieto

vyššie opísané dôvody opis stavu človeka v Rímskym 7. kapitole nezodpovedá úplne opisu stavu neznovuzrodeného nevykúpeného telesného človeka.

Ide o opis znovuzrodeného človeka?

Tri dôvody by nás mohli viesť smerom, že ide o opis znovuzrodeného človeka – možno zatiaľ príliš telesného, nedospelého v Kristovi. *Prvým dôvodom* by bola skutočnosť, že človek je tu opísaný ako ten, ktorý už „akoby nie je zodpovedný za svoj hriech“, aj keď hriech ešte pácha: „*A tak teraz už nerobím toho ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne.*“ Aj keď vieme, že spasení sú ospravedlnení z viery a nebudú odsúdení za svoje hriechy, vieme aj to, že aj Božie dieťa je zodpovedné za svoj hriech, a ak zhreší, nemôže hriech prehliadať, ako keby sa nestal, ale naopak, už má Príhovorcu a zo svojho hriechu učiní pokánie (1. Jánov 1:8-10). Božie dieťa sa teda nestavia k vykonanému hriechu spôsobom, že „nevadí, lebo to už nie som ja, kto zhrešil, ale hriech, ktorý prebýva vo mne“. Takto ten verš rozhodne nemôžeme chápať ani vykladať. Ale mohli by sme ho chápať tak, že ak tu ide o „nového človeka“ (znovuzrodeného), tak tento verš jednoducho vyjadruje skutočnosť, že páchanie hriechu pochádzajúce z prebývajúcej (v jeho údoch) telesnosti je jednoducho nekompatibilné, nezlučiteľné s jeho novou identitou (pozri článok *Prírodnosť, identita...* na str. 11). Nejde o to, že by sa zbavoval zodpovednosti, len chce vyjadriť, že zdrojom tohto konania nie je jeho nová identita, ale naopak, zdrojom tohto konania je telesnosť prebývajúca v jeho údoch (v nevykúpenom tele). Tento argument

by silne poukazoval na to, že ide o opis nového človeka.

Druhým dôvodom by bola existencia vnútorného človeka, čo by nás mohlo viesť uvažovať smerom, že je to opis znovuzrodeného človeka, ako sme to spomenuli už vyššie. Vnútorný človek je nemateriálna zložka duchovne znovuzrodeného človeka. K takémuto chápaniu nás vedú novozmluvné zmienky o vnútornom človeku (2. Korinským 4:16; Efezkým 3:16).

Tretím dôvodom by bol verš 25, ktorý ďaleko lepšie zodpovedá opisu znovuzrodeného človeka.

To, čo však hovorí silne proti tomu, že ide o opis znovuzrodeného človeka, je úplná absencia Svätého Ducha v tomto opise. V tejto pasáži je opísaný človek, ktorý ako keby nemal Božieho Ducha (Kristovho Ducha).

Ide o opis procesu znovuzrodenia človeka?

Mohli by sme skúsiť aj prístup, že na začiatku tejto pasáže nachádzame opis neznovuzrodeného človeka (človek je predaný pod hriech – verš 14), ktorý postupne prechádza k opisu nového (znovuzrodeného) človeka. Problém je, že by sme nevedeli nájsť moment alebo miesto v týchto veršoch, kedy už ide o znovuzrodeného človeka a kedy ešte nie. Nikde v tejto pasáži nefiguruje Svätý Duch a bez jeho prítomnosti v opise sa nedá hovoriť o znovuzrodení človeka. Svätý Duch „prichádza na scénu“, vstupuje do tohto opisu až na začiatku ôsmej kapitoly.

Aké je možné rozriešenie týchto protirečení?

Podľa mňa pasáž textu Rímskym 7:14-25 si primárne nekladie za cieľ opísať

stav neznovuzrodeného človeka, ale ani stav znovuzrodeného človeka. Mám za to, že jej účelom je opísať protivenstvo (antagonizmus) medzi tým, čo *Boh požaduje* od života človeka (na jednej strane), a *hriešnosťou, telesnosťou (hriešnou prirodzenosťou)*, ktorá človeku bráni takýto život žiť (na druhej strane). Tento opis sa týka ako neznovuzrodeného, tak aj znovuzrodeného človeka, avšak každého z nich iným spôsobom. Následne až ôsma kapitola prináša rozriešenie tohto opísaného protivenstva a toho, ako s ním zápasit'.

Problém *telesnosti* (problém „prebývajúceho hriechu“ – verše 7:17 a 20) sa týka ako neznovuzrodeného (starého) človeka, tak aj znovuzrodeného (nového) človeka v etape jeho života medzi znovuzrozením a vykúpením tela (pozri článok *Prirodzenosť, identita...* na str. 11 tohto čísla). Na túto pasáž sa v ďalšom pozrieme z tohto výkladového uhla pohľadu.

Vztiahnutie (aplikácia) pasáže na nespaseného človeka

Najväčším problémom človeka od pádu Adama do hriechu je to, že človek bol predaný pod hriech (7:14). Z toho vyplýva, že človek má hriešnu prirodzenosť, je telesný, jeho stav sa dá najlepšie opísať ako „mŕtvy vo svojich hriechoch a previneniach a v neobrezanosti svojho tela“. Takého človeka Písmo opisuje aj ako „starý človek“ a „telesný človek“. Dôsledkom predania pod hriech je to, že človek je otrokom hriechu. Aj keď by ho (neotupené) svedomie viedlo k tomu, aby si ctil Boží zákon, aby konal dobro

a spravodlivosť, aby nehrešil, ale žil v posvätení, nedokáže to. Nedokáže to preto, lebo súčasťou jeho bytia ako telesného človeka je to, že v ňom „prebýva hriech“ (7:17 a 7:20; tu, v týchto veršoch, pod hriechom rozumej: telesnosť, čiže hriešnu telesnú prirodzenosť). Hriech ho zotročuje dokonca tak, že aj jeho myseľ je telesná, má „myseľ tela“ (Rímskym 8:6-7). Hriech je pre starého človeka prirodzený, pretože je hriechom porušený, má hriešnu (telesnú) prirodzenosť. Je v tele a chodí podľa tela (Rímskym 8. kapitola). Prebýva v ňom zlo (7:18).

Hriešnosť, telesnosť a zlo sú neoddeliteľnou súčasťou bytia starého človeka. Tento človek je pod „zákonom hriechu a smrti“ (7:23), čo znamená, že sám sa nedokáže z moci hriechu vymaniť, oslobodiť, nedokáže nehrešiť. To nás učí text tejto pasáže. A upresňuje, že táto telesnosť je (od pádu Adama do hriechu) nerozlučne prepojená so zemským smrteľným (fyzickým) telom človeka (7:23), ktoré je opísané aj ako „duševné (zmyselné) telo“ (1. Korintským 15:44). Takýto človek je biedny, lebo aj keby chcel konať dobro, koná zlo. Aj keby chcel Boha poslúchať, koná opak. Aj keby chcel nehrešiť, hreší. Tá bieda je obrovská. Jediné riešenie na tento problém je spása v Ježišu Kristovi – nové narodenie a vyslobodenie z takéhoto stavu skrze dar Svätého Ducha na trvalé prebývanie: „*A tak teraz už nieto nijakého odsúdenia tým, ktorí sú v Kristu Ježišovi, ktorí nechodia podľa tela, ale podľa Ducha. Lebo zákon Ducha života v Kristu Ježišovi ma oslobodil od zákona hriechu a smrti*“ (Rímskym 8:1-2 a 9).

Vztiahnutie (aplikácia) pasáže na znovuzrodeného človeka

Z Listu Rímskym rozumieme, že súčasťou spásy je aj to, že sme zomreli spolu s Kristom a vstali spolu s Kristom do novoty života (boli oživení, boli duchovne vzkriesení – znova zrodení). Dôsledkom toho, že sme zomreli spolu s Kristom, je aj to, že sme zomreli hriechu. To je kľúčová skutočnosť a dôležitá zložka našej spásy, ktorú opisuje najmä šiesta kapitola listu Rímskym. Dozvedáme sa z nej, že „*náš starý človek je spolu ukrižovaný, aby bolo zmarené telo hriechu čo do svojej pôsobnosti, aby sme viacej neslúžili hriechu*“ (Rímskym 6:6). Mohli by sme tak nadobudnúť dojem, že uverením v Ježiša Krista a novým narodením bol náš problém s hriechom aj s telesnosťou či hriešnou prirodzenosťou navždy vyriešený – *odstránený*. Podobne z veršov 1. Jána 3:6 („*Nikto, kto zostáva v ňom, nehreší, a nikto, kto hreší, ho nevidel ani ho nepoznal*“) a 1. Jánov 5:18 („*Vieme, že nikto, kto sa narodil z Boha, nehreší...*“) by sme mohli nadobudnúť dojem, že ako znovuzrodené Božie deti máme otázku hriechu raz a navždy vyriešenú, že už sa nás hriech netýka, lebo bol *definitívne odstránený*, a že už s ním nemusíme zápasiť. To by však bolo nesprávne chápanie.

To, že starý človek bol ukrižovaný, znamená, že *starý človek* už nie je našou identitou, už necharakterizuje naše bytie, už nám nevládne, lebo zomrel a bol pochovaný. Našou identitou už je novo-stvorený nový človek a naše bytie charakterizuje chodenie v novote života. To, že starý človek bol ukrižovaný a pochovaný, znamená navyše aj to, že bolo „zmarené telo hriechu“ (Rímskym 6:6).

Dôsledkom „zmarenia tela hriechu“ je, že už viac *neslúžime hriechu* (Rímskym 6:6), nie sme viac otroci hriechu. Hriech už nemá nad nami vládu. Náš život už nebude samý hriech. Nebude mu hriech dominovať, nebude ho hriech charakterizovať. To je význam opisu, že kto je Kristov, už „nehreší“ (1. Jánov 3:6, 5:18).

Nie je to ale mienené tak, že hriech (hriešnosť, telesnosť) bol z našich životov *definitívne odstránený*. Kým žijeme v nevykúpenom (duševnom, zmyselnom) tele, prebýva v nás „hriech“ (rozumej telesnosť, hriešna prirodzenosť) – Rímskym 7:17, 7:20. Pokým telo nie je vykúpené, musíme bojovať so žiadostami, ktoré v ňom sídlia, ktoré nás vyvlačujú a vábia, a keď počnú, plodia hriech (zhrešenie, spáchanie hriechu). Žiadostiam sa však znovuzrodený človek (spasený, vykúpený z hriechu) môže vzoprieť, zabrániť tomu, aby počali, a tým zamedziť hriechu – keď žiadosť nepočne, k hriechu nedôjde (pozri článok o žiadosti na str. 18 tohto čísla). V znovuzrodenom človeku sú prítomné dve prirodzenosti, ktoré proti sebe bojujú: *nová a stará*. *Prirodzenosť nového človeka* je však dominantná a určujúca. Definuje identitu nového človeka, určuje spôsob jeho života (pozri článok *Prirodzenosť, identita...* na str. 11). *Prirodzenosť starého človeka* je v novom človeku porazená a už nemôže vládnuť a zotročovať ho.

Božie slovo nás upriamuje na túto dôležitú skutočnosť, týkajúcu sa života znovuzrodených Božích detí, veršom: „*Lebo telo žiada proti Duchu a Duch proti telu, lebo to sa jedno druhému protiví; aby ste nerobili toho, čo by ste chceli*“ (Galatským 5:17).

Tento verš jednou vetou zhrňa stav a zápas, ktorý je podrobne opísaný v Rímskym 7:14-25. Výraz „*aby ste nerobili toho, čo by ste chceli*“ opisuje to, čo je v Rímskym siedmej kapitole opísané ako „*Lebo čo robím, neuznávam; lebo nerobím toho, čo chcem, ale činím to, čo nenávidím*“ (Rímskym 7:15). Je to opis zápasu dvoch prirodzeností. Zopakujeme, že tento zápas existuje preto, že v nevykúpenom tele Božieho dieťaťa prebýva „hriech“ (rozumej prirodzenosť starého človeka, telesnosť, z ktorej povstávajú zlé žiadosti). Pretože prirodzenosť starého človeka už nedefinuje (neurčuje) identitu človeka, platí: „*A tak teraz už nerobím toho ja, ale hriech, ktorý prebýva vo mne*“ (7:17), „*Ale ak činím to, čoho nechcem, nerobím toho už viacej ja, ale to robí hriech, ktorý prebýva vo mne*“ (7:20).

Aj kontext je ten istý: „*Ale ak ste vedení Duchom, nie ste pod zákonom*“ (Galatským 5:18) a v siedmej kapitole Rímskym je hlavná myšlienka tá, že súčasťou spásy je *zomretie zákona*, aby sme viac neboli pod zákonom, ale aby sme boli pripojení ku Kristovi (ako manželka k manželovi – jedno telo). Všetko to vyúsťuje do začiatku ôsmej kapitoly, kde pripojenie ku Kristovi je prepojené s darom Ducha, aby sme boli vedení Duchom.

Vidíme teda, že pasáže Rímskym 7:14-25 (avšak spoločne s ôsmou kapitolou, v ktorej je opis prijatia Ducha) a Galatským 5:17 opisujú rovnaký stav a opisujú rovnaký zápas. Čo presne je to „telo“, ktoré v Galatským 5:17 žiada proti Duchu? Je to fyzické (zemské) ľudské telo? V žiadnom prípade. Ľudské (zemské smrteľné) telo žiada aj veci, ktoré sú

dobré, ako uspokojiť hlad či smäd, nájsť si manželku a založiť si rodinu (pozri článok o žiadosti na str. 18). To „telo“ v Galatským 5:17 znamená telesnosť (hriechnosť, prirodzenosť starého človeka), ktorá je nerozlučne spojená (zviazaná) s ľudským zemským smrteľným ešte nevykúpeným telom. Korešponduje to aj s textom Rímskym 7:14-25, kde sa namiesto „tela“ spomína „prebývajúcí hriech“, totiž „hriech, ktorý v nás prebýva“ (7:17 a 7:20), a konkrétne prebýva v našom smrteľnom zemskom tele (7:18 „v tele“, 7:23 „v údoch“). Tento „prebývajúcí hriech“ nie je ničím iným ako „telesnosťou“ rovnako ako „telo“ v Galatským 5:17 je „telesnosťou“.

V texte Rímskym 7:14-25 ešte nie je prítomný Svätý Duch. Preto konflikt, ktorý je v Galatským 5:17 opísaný ako konflikt toho, čo žiada Duch a čo žiada telo (telesnosť), tu nemôže byť opísaný ako konflikt medzi Duchom a prebývajúcim hriechom (telesnosťou). Je opísaný ako konflikt medzi *telesnosťou a myslou nového človeka*. Apoštol tu najprv metodicky (didakticky) odpojil prítomnosť Svätého Ducha, aby ju potom pripojil na začiatku ôsmej kapitoly Rímskym. Tak vyostřil konflikt medzi tým, čo je Božie, čo Boh očakáva od života človeka, a telesnosťou, ktorá je pretrvávajúcim problémom človeka a ktorú treba vyriešiť. Jediným riešením je dar Svätého Ducha na trvalé prebývanie. Toto vyriešenie konfliktu je opísané na začiatku ôsmej kapitoly.

Inými slovami povedané, pasáž Rímskym 7:14-25 opisuje – *hypotetickým spôsobom* – stav človeka, ktorý už *zomrel hriechu*, ale ešte *nevstal s Kristom do novoty života*, teda ešte nemá Ducha.

Alebo povedané inak, *hypoteticky* opisuje *nového človeka*, ktorý ešte nie je znovuzrodený. Niečo také reálne neexistuje, pretože v momente uverenia evanjeliu získavame nielen ospravedlnenie, ale aj nové narodenie a Kristovho Ducha na trvalé prebývanie. Tento opis je opisom hypotetického stavu, aby sme pochopili *dôležitosť znovuzrodenia a úlohu Svätého Ducha v nás*. Len s darovaným Duchom a pod vedením Ducha je možné bojovať boj s našou telesnosťou (prirodenosť starého človeka), ktorá aj po uverení v Krista (po znovuzrození) naďalej sídli v našom nevykúpenom zemskej smrteľnom tele. Naše fyzické telo aj po znovuzrození naďalej zostáva porušené, pretože ešte nie je vykúpené (Rímskym 8:23).

A vďaka Duchu je náš boj s telesnosťou nielen možný, ale je to aj našou povinnosťou. Preto je nám prikázané „*Duchom mŕtviť skutky tela*“ (Rímskym 8:13). Preto je nám prikázané „*mŕtviť svoje údy, ktoré sú na zemi*“ (smilstvo, nečistota, vášeň, zlú žiadosť a lakomstvo, ktoré je modlárstvom – Kolosenským 3:5). Preto je nám prikázané „*neuhášať Ducha*“ (1. Tesalonickým 5:19) a „*nezarmucovať Ducha*“ (Efezským 4:30). A toto prikázanie je kľúčové a dokresľuje porozumenie našej pasáže Rímskym 7:14-25.

Ak by sme veľmi uhášali (alebo temer uhasili) Ducha tým, že by sme nechávali voľný priebeh svojej telesnosti (opísanej aj ako „*prebývajúcí hriech*“ a aj ako „*telo*“), nemŕtvi by sme ju, tak by sa nám stalo, že život nás, znovuzrodených, Božích detí, by vyzeral tak, ako je to opísané v Rímskym 7:14-25, čiže ako keby sme odpočítali z našej spásy prácu Svätého

Ducha (vedenie Duchom). Výsledkom by bolo, že by sme chodili podľa tela. Náš život by bol telesný. Stali by sme sa „*biednym človekom*“ a jediným riešením a nápravou by bolo pokánie a Svätý Duch presne tak, ako keď vchádzame do ôsmej kapitoly z konca siedmej kapitoly Listu Rímskym.

Prebývajúcí hriech

Verše 17 a 20 siedmej kapitoly Rímskym vypovedajú o jednej kľúčovej skutočnosti, ktorá sa týka človeka – v človeku *prebýva hriech*. Hriech v tejto pasáži znamená, ako píšeme vyššie, telesnosť, čiže prirodenosť starého človeka. Tento „*hriech*“ prebýva v ľudskom tele (v údoch). Presnejšie povedané, tento „*hriech*“ prebýva v *nevykúpenom tele*. Neznovuzrodený nespasený človek bol predaný pod hriech (predal ho Adam) a nie je vykúpený. Spasený znovuzrodený človek je v Kristovi vykúpený, ale toto vykúpenie sa deje na dvakrát.

Pri uverení, pri znovuzrození je človek definitívne (raz a navždy) vykúpený. Toto vykúpenie je z pohľadu Božej spásy isté (bezpečné), hotové a dokončené, avšak v časopriestore – v ľudskom živote – nie je zrealizované celé naraz pri znovuzrození. Telo aj po znovuzrození zostáva ešte nevykúpené. Znovuzrodený človek je spasený v nádeji (Rímskym 8:24), čo znamená, že vykúpenie svojho tela očakáva ako budúcu udalosť (Rímskym 8:23). Až pri Kristovom druhom príchode sa spasenie zavŕši, vykúpenie sa dokoná, aj telo bude vykúpené – dostaneme nové oslávené telo. Ľudský problém a zápas s prebývajúcim hriechom (telesnosťou, prirodenosťou starého človeka) sa teda

definitívne vyrieši buď fyzickou smrťou, alebo vychvátением a premením razom pri Pánovom druhom príchode.

Hriech, ktorý prebýva v človeku, v kontexte 7. kapitoly Rímskym nemôžeme chápať ako hriech v zmysle hriešneho skutku. Výraz „hriech“ v tomto kontexte zastupuje výraz „telesnosť“ alebo žiadostivosť na zlé. Vyjadruje príčinu pôvodu (vznikania) zlých telesných žiadostí v neznovuzrozenom (starom), ako aj v znovuzrozenom (novom) človeku. Vieme to podľa toho, že znovuzrodeným ľuďom je prikázané „Duchom mŕtviť skutky tela“. Skutky tela sa striktné vzaté mŕtviť nedajú. Skutok, ak je vykonaný, je vykonaný. Z vykonaného skutku sa dá len činiť pokánie. To, čo tento verš vyjadruje, je, že máme mŕtviť žiadosť a telesnosť („hriech prebývajúci v nás“), aby k vykonaniu hriešneho skutku vôbec nedošlo. Preto je napísané (prikázané): „*Chod'te Duchom a nevykonáte žiadosti tela*“ (Galatským 5:16).

Vytrhnutie z tela smrti

Vytrhnúť nás z tela smrti dokáže len Kristus. Ak sme v neho uverili, tak sme vierou ospravedlnení, nebudeme odsúdení, nezomrieme na veky, lebo chodíme podľa Ducha a máme myseľ Ducha, pretože v nás prebýva Kristov Duch, Krista sme obliekli.

„A tak teraz už nielo nijakého odsúdenia tým, ktorí sú v Kristu Ježišovi, ktorí nechodia podľa tela, ale podľa Ducha. Lebo zákon Ducha života v Kristu Ježišovi ma oslobodil od zákona hriechu a smrti. Lebo to, čo bolo nemožné zákonu, nakoľko bol slabý skrze telo, to vykonal Boh pošlúc svojho Syna v podobnosti tela hrie-

chu a príčinou hriechu a odsúdil hriech v tele, aby bolo naplnené právo zákona v nás, ktorí nechodíme podľa tela, ale podľa Ducha. Lebo tí, ktorí sú podľa tela, myslia na veci tela, a tí, ktorí sú podľa Ducha, na veci Ducha“ (Rímskym 8:1-5).

Záver

Som presvedčený, že novozmluvná pasáž textu Rímskym 7:14-25 si primárne nekladie za cieľ opísať stav neznovuzrodeného človeka či stav znovuzrodeného človeka. Jej účelom je opísať protivenstvo medzi tým, čo v konečnej miere žiada Boží zákon (poslušnosť a svätosť), a hriešnosťou, telesnosťou (hriešnou prirodzenosťou), ktorá pádom človeka (Adama) vstúpila do života človeka vo forme porušenia hriechom a ktorá prebýva (sídlí) v smrteľnom zemskom tele človeka. Tento rozpor sa týka ako neznovuzrodeného (starého) človeka, tak aj znovuzrodeného (nového) človeka (nové stvorenie v Kristovi), pokiaľ nebude vykúpené jeho telo. Každého z nich sa však týka iným spôsobom. Nespasený človek čelí tomuto problému naplno, pretože nemá Ducha Kristovho a celým svojím bytím je starý človek (má len prirodzenosť starého človeka).

Znovuzrodené Božie dieťa musí viesť boj s telesnosťou (hriešnosťou – „prebývajúcim hriechom“), ktorá prebýva v nevykúpenom ľudskom tele dokonca ešte aj po tom, ako bol starý človek raz a navždy ukrižovaný (Rímskym 6:6). Tento boj dvoch prirodzeností sa bojuje pod vedením Svätého Ducha, avšak bojuje sa aktívne, osobne, mŕtvením telesnosti a zlej žiadosti.

Peter Vajda

Odpočinok siedmeho dňa

V článku *Odpočinok – 1. časť* uverejnenom v *Solas* číslo 46, str. 16-21 píšeme o *Božom odpočinku* siedmeho dňa stvoriteľského týždňa. V tomto článku sa vzhľadom na otázky nášho čitateľa k tejto téme znovu vraciame kvôli doplneniu a rozšíreniu vysvetlenia o ustanovení a význame Božieho odpočinku. Siedmy deň je súčasťou stvoriteľského týždňa, a aby sme pochopili význam a účel tohto dňa a všetkého, čo sa v ňom odohralo, potrebujeme porozumieť priebehu a udalostiam celého týždňa.

Sedem dní stvoriteľského týždňa

Stvorenie malo svoj počiatok.

Prvý deň stvorenia

Počiatok stvorenia je počiatkom *prvého dňa* a zároveň počiatkom celého *stvoriteľského týždňa*. Všetko, čo Boh v tento deň stvoril, je uvedené vo veršoch 1. knihy Mojžišovej 1:1-5. Boh videl, že všetko, čo stvoril, bolo *dobré*. Prvý deň skončil a jeho ukončenie je ohlásené vyslovenou frázou: *A bol večer, a bolo ráno, prvý deň*.

Bol večer a bolo ráno...

Prvý deň bol *ukončený večerom a ránom* ďalšieho dňa. Táto fráza hovorí o tom, že koniec prvého dňa nastal v okamihu, v ktorom skončila večerná tma prvého dňa a začalo ranné svetlo, ráno ďalšieho dňa, t.j. keď začalo svitať, keď sa začalo objavovať svetlo ďalšieho dňa. Tak je to uvedené o všetkých prvých šiestich dňoch stvoriteľského týždňa. Fráza: *Bol večer a bolo ráno...* sa opakuje po každom z prvých šiestich dní. Prvý deň nemá ráno, má len počiatok, lebo pred jeho počiatkom bolo len nič, bola len tma, ktorá trvala aj v prvom dni dovtedy, kým Boh v tomto dni nestvoril svetlo. Na konci prvého dňa teda už je striedanie svetla (dňa) a tmy (noci) na zemi (tiež stvorenej v prvom dni).

Prvých šesť dní stvoriteľského týždňa je vyplnených Božou činnosťou, a to takou, že v každom dni Boh stvoril niečo nové, čo dovtedy neexistovalo. Medzi jednotlivými dňami stvoriteľského týždňa nie je žiadna pracovná prestávka. Jeden deň plynule prechádza do ďalšieho dňa. Boh plynule prechádzal z činnosti v jednom dni do činnosti v ďalšom dni. Na konci dňa uvidel, že všetko, čo v ten deň stvoril, bolo *dobré*, čo znamenalo, že to bolo *raz a navždy definitívne hotové, ukončené a uzavreté*. Preto sa k tomu v ďalších dňoch už nebolo potrebné vracieť, dopĺňať to alebo opravovať. Všetko, čo stvoril v jednotlivých dňoch stvoriteľského týždňa, bolo definitívne *dobré*. Bolo to tým, že Boh je dokonalý sám v sebe a dokonalý tvorca tvorí dokonalé dielo, lebo tvorí v zhode so svojou dokonalosťou. V príslušnom dni učinil niečo a v nasledujúci deň už činil niečo úplne iné, nové, čo ešte dovtedy neexistovalo. Napríklad v štvrtom dni stvoril *svetlá na nebeskej oblohe*. Večer uvidel, že je to dobré, a v ďalšom dni sa už venoval stvoreniu *vodných živočíchov a nebeských vtákov*. To, čo stvoril v štvrtý deň, bolo *dobré*, a teda ukončené, a už viac sa k *svetlám na nebeskej oblohe* nepotreboval vracieť. Toto dielo nebolo potrebné meniť alebo

opravovať, a preto sa v ďalších dňoch mohol venovať stvoreniu iného, nového.

Ako poznáme, že príslušný deň stvoriteľského týždňa je ukončený? Poznáme to podľa toho, že je za ním vyslovená fráza *Bol večer a bolo ráno...*, a tiež podľa toho, že po nej nasleduje *opis inej novej činnosti*, ktorú Boh v ďalšom dni konal. Porozumenie ukončeniu učeného diela príslušného dňa ukončením, uzavretím, ohraničením príslušného dňa potrebujeme pre porozumenie siedmemu dňu, udalostiam, ktoré sa v ňom odohrali, a ich významu pre ďalšiu históriu ľudstva.

Siedmy deň stvoriteľského týždňa

Siedmy deň bol iný ako predchádzajúcich šesť. S predchádzajúcimi dňami bol totožný v tom, že začínal ránom. Písmo veršom 2:1 z 1. Mojžišovej oznamuje, že „*dokonalé boli nebesia i zem i všetko ich vojsko*“. Teda všetko stvorené *na nebi a na zemi* už bolo dokonané, ukončené, všetko toto bolo učené v predchádzajúcich šiestich dňoch a následne už nebolo potrebné sa k tomuto dielu vracat' a niečo dopĺňať alebo meniť. Boh na konci šiesteho dňa videl a konštatoval, že všetko, čo učinil, *nebesia i zem a všetko ich vojsko*, bolo *veľmi dobré* – a týmto konštatovaním bolo toto dielo ukončené a uzavreté.

Stvoriteľský týždeň trval sedem dní, pretože má sedem dní. Aj siedmy deň patrí do stvoriteľského týždňa: „*A Boh dokonale siedmeho dňa svoje dielo, ktoré činil, a odpočíval siedmeho dňa od všetkého svojho diela, ktoré učinil*“ (1. Mojžišova 2:2). V prvých šiestich dňoch učinil, stvoril všetko formou práce (pracoval) a siedmy deň svojím odpočívaním ustanovil tento deň dňom odpočinku. Stvorenie ako celok by bez

odpočinku nebolo úplné a bez siedmeho dňa by odpočinok neexistoval – v tomto zmysle bolo stvorenie ukončené, zavŕšené až siedmeho dňa stvoriteľského týždňa ustanovením odpočinku.

Všetko čo existuje, existuje preto, že to Boh stvoril, povolal/zavolať do existencie, alebo ustanovil svojím rozhodnutím.

V siedmom dni Boh už *nečinil* nič, *netvoril*, len odpočíval^{A)} – Boh celý siedmy deň „odpočíval od všetkého svojho diela, ktoré učinil“ (1. Mojžišova 2:2, 2. Mojžišova 20:11). Siedmy deň je veľmi dôležitý. Boh oddelil (požehnal a posvätil) siedmy deň: „*A Boh požehnal siedmy deň a posvätil ho, lebo v ňom si odpočinul od všetkého svojho diela, ktoré stvoril Boh činiac*“ (2:3). Odpočinok je súčasťou plánu a diela stvorenia, stvorenia ako celku. Odpočinok ako súčasť stvorenia je spojený so siedmym stvoriteľským dňom. Preto sa musíme sústrediť na to, aký účel má siedmy deň a akú úlohu plní *odpočinok*.

Aby sme tomu správne porozumeli, musíme porozumieť, aký je vzťah medzi siedmym stvoriteľským dňom a siedmym kalendárnym dňom.^{B)} Všimnime si, že siedmy stvoriteľský deň nekončí frázou „a bol večer a bolo ráno, siedmy deň“. Siedmy stvoriteľský deň síce začína ránom, ale nekončí večerom a novým ránom. Siedmy stvoriteľský deň nemá koniec. Zatiaľ čo o prvých šiestich stvoriteľských dňoch platí, že svojím trvaním sú zhodné s trvaním „zemského dňa“ (kalendárneho 24-hodinového), pretože sa v nich strieda deň a noc,^{C)} o siedmom stvoriteľskom dni to už neplatí. *Z pohľadu večnosti a účelu*, ktorý Boh siedmemu stvoriteľskému dňu pridil – (večný) odpočinok – tento deň (tento odpočinok) nemá koniec. *Zo*

zemského pohľadu, z pohľadu časnosti aj tento deň mal večer, kedy slnko zašlo za obzor a nastala noc a po nej prišlo ráno ďalšieho „zemského (kalendárneho 24-hodinového) dňa“.

Boh siedmy stvoriteľský deň – odpočinok – ustanovil ako spôsob existencie pre všetko tvorstvo. Všetko tvorstvo, učené v prvých šiestich dňoch, malo od okamihu dokončenia *nebies, zeme i všetkého ich vojska* už navždy existovať (jestvovať, žiť) v požehnanom a posvätenom stave odpočinku siedmeho dňa. A čo je veľmi dôležité, v tomto odpočinku malo prebývať spoločne so svojím Bohom Stvoriteľom. Boh bol v tomto odpočinku prítomný. V siedmy deň stvoriteľského týždňa bol *ustanovený spôsob bytia* pre stvorenstvo – a tým bol *odpočinok, odpočívanie*. Tento spôsob bytia je v Liste Židom 4. kapitole nazvaný *Boží odpočinok*. Tvorstvo teda bolo stvorené s tým cieľom, aby jestvovalo (prebývalo) vo večnom Božom odpočinku. *Odpočinok* je to nové, čo Boh dal v siedmom dni.

Siedmy deň je odlišný od predchádzajúcich dní

Siedmy deň sa od predchádzajúcich šiestich dní stvoriteľského týždňa líši. A líši sa v nasledovnom:

- a) Je to *oddelený, posvätený a požehnaný* deň (1. Mojžišova 2:3; 2. Mojžišova 20:10-11). Toto nie je povedané ani o jednom z predchádzajúcich dní stvoriteľského týždňa.
- b) Predovšetkým nad týmto dňom *nie* je vyslovená fráza: „*A bol večer, a bolo ráno, siedmy deň*“, ako je to vyslovené nad predchádzajúcimi šiestimi dňami. Touto frázou bol každý predchádzajúci deň ohraničený, ukončený a uzavretý. Tým, že táto fráza nad

siedmym stvoriteľským dňom nie je vyslovená, siedmy stvoriteľský deň **nie je ukončený, nie je ohraničený a nie je uzavretý**, čiže tento deň ako *ustanovený spôsob bytia (existencie) – Boží odpočinok – mal trvať naveky, nemal nikdy skončiť*. Pád Adama do hriechu však všetko zmenil.

Áký zámer sa dosiahol ukončením diela stvorenia?

Potom ako v šiestich dňoch *boli dokonané nebesia i zem i všetko ich vojsko* (1. Mojžišova 2:1), v siedmom dni, ako píšeme vyššie, keď Boh odpočinul od svojho diela, ktoré činil, malo aj celé tvorstvo v *plnom Božom zaopatrení, v Božom odpočinku* navždy žiť a prebývať. Božím je nazvaný preto, lebo odpočíval Boh, ale odpočívanie ako ukončenie (završenie, vyvrcholenie) svojej činnosti diela stvorenia ustanovil za spôsob bytia, za spôsob existencie všetkého stvorenstva. Rovnako aj Boh tým, že učinil všetko a naplnil svoj zámer so stvorenstvom, mal už stále odpočívať v zmysle: *nekonat ďalšie dielo*. Nebolo treba ďalej pracovať, lebo všetko už bolo stvorené, učené, dokonané – a to je to, čo je oznámené veršom 2:2. Toto je veľmi dôležitý výsledok a účel siedmeho dňa stvoriteľského týždňa. Odpočívať mal Boh a s ním aj všetko jeho stvorenstvo. Tak to malo byť a trvať navždy, ale...

Adamovou neposlušnosťou sa všetko to stvorené *veľmi dobré*, vrátane večného odpočinku siedmeho dňa, *porušilo*, zničilo. Odpočinok ako spôsob bytia sa pre Adama a vôbec pre každého človeka jeho pádom do hriechu skončil. Pred pádom bol spôsob jeho bytia ustanovený ako *večný odpočinok v rajskej záhrade*. Pádom

priviedol Adam kľatbu a porušenie na celé tvorstvo: „... *zlorečená bude zem pre teba; s bolesťou budeš z nej jesť po všetky dni svojho života. Trnie a bodľáč ti bude rodiť a budeš jesť poľnú bylinu. V pote svojej tvári budeš jesť chlieb, až do kľatby sa nenavrátíš do zeme...*“ (3:17-19). Pred pádom jedol človek ovocie rajskej stromov – obživu, ktorú mu zabezpečil Boh. Boh zaopatril celé tvorstvo, vrátane človeka. Človek nemusel namáhať pracovať pre svoju obživu.¹⁾ Po páde už mal jesť poľnú bylinu, ktorú si musel zabezpečovať sám v pote svojej tváre obrábaním zeme, ktorá bola zlorečená. Pred pádom mal spoločenstvo s Bohom a prístup k stromu života. Po páde stratil spoločenstvo s Bohom, prístup k stromu života a bol vyhnaný z rajskej záhrady. To je diametrálne odlišný spôsob bytia než ten pred pádom.

Úloha človeka (pred pádom) – spravovať rajskej záhrady – bola súčasťou odpočinku, ktorý nemal nikdy skončiť. Bola to súčasť toho požehnaného spôsobu existencie v rajskej záhrade, ktorý predstavoval Boží odpočinok. Pád Adama tento požehnaný spôsob existencie – v Božom odpočinku – zničil. Vidíme to podľa toho, že človek bol z rajskej záhrady vyhnaný. Prešiel do spôsobu existencie pod kľatbou, súčasťou čoho bolo aj zabezpečiť si obživu namáhavou prácou v pote svojej tvári, čo je presný opak Božieho zaopatrenia v rajskej záhrade. Oddýchnuť si od tejto práce navždy sa dá len vojdením do večného Božieho odpočinku – skrze Ježiša Krista. Ide tu ale o oveľa viac ako o oddýchnutie si od únavnej práce. Ide o oddýchnutie si od spôsobu existencie (životu) pod kľatbou a v porušenom svete, oddýchnutie si

od otroctva hriechu a od všetkých jeho dôsledkov (medzi ktoré patrí aj smrť).

Adamovým pádom skončil pre človeka odpočinok ustanovený v siedmomi dňoch stvoriteľského týždňa. Boží plán mať svoj ľud, v ktorom bude Boh so svojimi ľuďmi prebývať vo večnom odpočinku, však nedokázal zmarit ani ľudský pád do hriechu. Boh má riešenie aj na ľudský pád a na porušenie, ktoré tento pád priniesol do tvorstva – tým riešením je **nové stvorenie v Kristovi** (znovuzrodenie, vzkriesenie do osláveného tela, nové nebo, nová zem a nový Jeruzalem). Preto Boh poslal svojho Syna, aby... Aby všetci, ktorí uveria v evanjelium Pána Ježiša Krista, vstúpili do *Božieho odpočinku* – večného odpočinku.

Sobota – ako siedmy kalendárny deň, deň odpočinku – daná Mojžišovým zákonom je **predobraz** trvalého odpočinku, do ktorého pozýva evanjelium Pána Ježiša Krista (pozri Židom 4. kapitolu). Sobota ako *znamenie zmluvy zákona* je mocným pozvaním vstúpiť do tohto odpočinku, pretože zákon je pestún vedúci ku Kristovi (pozri článok „Pestún vedúci ku Kristovi“, *Solas* číslo 36, jeseň 2017, str. 15-35). To, že zmyslom soboty a jej konečným naplnením je večný Boží odpočinok, je zrejmé aj z prikázania o sobote (2. Mojžišova 20:11): „*Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.*“ Deň soboty v tomto verši (požehnaný a posvätený deň) zastupuje (stojí na mieste) siedmy deň stvoriteľského týždňa (porovnaj s veršom 1. Mojžišova 2:3), ktorý znamená *večný Boží odpočinok*. Preto prikázanie zákona o sobote predobrazne

vedie človeka (prikazuje mu) vstúpiť do večného Božieho odpočinku – toho, ktorý súvisí s novým stvorením, s večným životom. Tí, ktorí uverili v Krista ako svojho Spasiteľa, už do tohto odpočinku vstúpili a „sobotia“ deň čo deň, každý deň, nielen v sobotu.^{E)} Podrobnejšie o tom píšeme v sérii troch článkov pod názvom *Odpočinok (Solas číslo 46, str.*

16-30). Konečným cieľom a zmyslom prikázania (zákona) o sobote nie je nepracovať a oddýchnuť si od celotýždennej práce, ale vojdenie do večného odpočinku a definitívne oddýchnutie si od spôsobu existencie (života) pod kľatbou, v porušenom svete a pod nadvládou hriechu.

Drahoslav Vajda

Poznámky

A) Predovšetkým si musíme uvedomiť, že Boh neodpočíval preto, že by bol unavený, ale odpočíval preto, lebo ukončil svoje diela, *ktoré učinil* predtým, ako začal odpočívať. Toto je pre nás ťažko pochopiteľné. V našich myšliach slovo *odpočinok* dáva predstavu *oddychu* po vyčerpávajúcej práci, po únave a v odpočinku nám ide o načerpanie nových síl, o relax. Ale v siedmom dni Boh odpočíval preto, lebo ukončil svoje dielo. Boh si nepotrebuje oddýchnuť, aby načerpal nových síl. Boh *neustáva ani neomdlieva* a to je povedané skrze proroka práve v súvislosti so stvorením (*Či vieš? Ak si nepočul: Večný Boh Hospodin, ktorý stvoril konce zeme, neustáva ani neomdlieva; nikto nevystihne jeho rozumu! Izaiáš 40:28*). Slovo *odpočinok (odpočinul, odpočíval)* je tu použité vo význame: *oznámenie ukončenia diela*.

B) Boh je večný a jestvuje vo večnosti mimo stvorený časopriestor (nezávisle od tvorstva), aj keď celý časopriestor, celé tvorstvo prestupuje svojou prítomnosťou a udržuje pri existencii (ale nie v zmysle *panteizmu*; pozri Kolosenským 1:16-17 a Židom 1:3).

C) Od štvrtého stvoriteľského dňa, keď boli stvorené Slnko, Mesiac a hviezdy, je dĺžka stvoriteľského dňa daná dĺžkou zemského dňa (v stvorenstve, v časopriestore) definovanou východom a západom Slnka (zo zemskej perspektívy). Keďže striedanie noci a dňa je rovnako definované aj v predchádzajúcich troch stvoriteľských dňoch, keď ešte Slnko a hviezdy neexistovali, avšak existovalo rovnaké striedanie tmy a svetla, aj tieto tri stvoriteľské dni majú rovnaké trvanie (dĺžku) ako zvyšné tri stvoriteľské dni. Ide teda o voľne povedané bežné zemské 24-hodinové dni.

D) Spôsob bytia (jestvovanie, život), ktorý Boh ustanovil pre človeka pri stvorení, keď ho umiestnil do rajskej záhrady, bol: „... *aby človek záhradu obrábal a mal na ňu pozor*“ (1. Mojžišova 2:15). Slovo „*obrábať*“, ktoré je použité v Roháčkovom preklade, však neznamená namáhavú prácu nevyhnutnú pre získanie úrody a zabezpečenie obživy (či holej existencie), lebo všetko už bolo dokončené, pripravené a hotové. Malo sa už len odpočívať. Úrodu a obživu zabezpečoval sám Boh. Boh vysadil rajskú záhradu a dal, aby jej stromy neustále donášali ovocie. Človek sa na tom nepodieľal. Naopak, „*obrábanie*“ záhrady je ľudská aktivita, ktorá je súčasťou jestvovania človeka v posvätenom a požehnanom stave večného Božieho odpočinku. Slovo preložené ako „*obrábať*“ znamená *upravovať, skrásľovať, aranžovať, prerezávať, ošetrovať*. Pádcom tento spôsob bytia zaniká. Prichádza kľatba a porušenie, človek je vyhnaný z rajskej záhrady. Od pádu musí človek namáhavo pracovať v pote svojej tváre, aby si zabezpečil obživu. Spôsob Božieho zaopatrenia sa mení kvôli kľatbe a porušeniu, je potrebná už aj ľudská úmorná práca.

E) Spasení (znovuzrodení) ľudia už do odpočinku vošli (Židom 4. kapitola) a *sobotia* každý deň. Kým ale sme na tomto svete a žijeme v nevykúpenom zemskom tele, má zmysel zachovávať fyzický odpočinok v jeden deň kalendárneho týždňa a mať pracovný rytmus so siedmym dňom odpočinku.

Nehanbi sa za evanjelium

A tak sa nehanbi za svedectvo nášho Pána ani za mňa, jeho väzňa, ale trp príkorie spolu s evanjeliom podľa moci Boha.

2. Timoteovi 1:8

Hneď na začiatku chcem upriamiť vašu pozornosť na štýl, akým je tento list písaný, a čo je na ňom uchvacujúce.

Pavol mohol celkom prirodzene Timoteovi písať iba o inštrukciách, ale on pomedzi všetky napomenutia, povzbudená a príkazy do textu ešte vsunul nádherné časti o evanjeliu. Vidíme to v druhej časti prvej kapitoly od 9. verša a tiež i v druhej kapitole. Text je akoby popretkávaný krásnymi výrokmi evanjelia. Pavol nimi list doslova vyzdobil.

Smutná skutočnosť je, že ľudia sú voči nemu ľahostajní. Myslia si, že evanjelium vôbec nepotrebujú. Potvrdzujú to aj skúsenosti z ulice. Keď ľudí oslovíme evanjeliom, tak sa väčšinou všetci otáčajú chrbtom. Zvyčajne mávnu nad ním rukou a posmešne pokývajú hlavou.

Pavol však učí, že sa nemáme hanbiť za evanjelium a spolu s ním trpieť príkorie. „*A tak sa nehanbi za svedectvo nášho Pána ani za mňa, jeho väzňa, ale trp príkorie spolu s evanjeliom podľa moci Boha*“ (2. Timoteovi 1:8). Timoteus sa nemá hanbiť za svedectvo o Pánovi Ježišovi, za svedectvo evanjelia a trpieť aj príkorie, ktoré s jeho zvestovaním súvisí. Rovnako to platí aj pre nás, aby sme sa nehanbili vydať svedectvo o evanjeliu, napriek tomu, že prichádza protivenstvo, keď ho zvestujeme ľuďom.

Po mojom obrátení som si myslel, že keď niekomu poviem túto radostnú

zvesť o záchrane človeka a odpustení hriechov, tak ju predsa s nadšením musí prijať. Stretol som sa však s pravým opakom. Ľudia neprijímajú skutočnosť, že sú hriešni. Tento svet ich naučil zmýšľať tak, že veria, že sami sú dobrí a že nepotrebujú záchranu. Veria tiež, že Boh je natoľko dobrý, že zachráni každého, a čudujú sa, že by mohol zatradiť nejakého budhistu, ktorý robí dobré skutky. Vo svete prevláda humanistický svetonázor, ktorý človeka vykresľuje ako v podstate dobrého – ale Boh na nás pozerá úplne inými očami.

V prvom rade je Boh sudca, ktorý povedal, že odsúdi každý hriech a bez trestu nenechá nikoho. Zároveň s tým ale ponúka záchranu v Kristovi – a v tom spočíva jeho dobrota. Túto zvesť nesieme do sveta a nehanbíme sa za ňu, hoci nás vysmieávajú. Nieкто sa môže spýtať: „Ako tam ešte môžeš ísť? Ako ešte môžeš niekomu hovoriť, keď ťa aj tak vysmeje?“ Robím to preto, lebo Boh mne a všetkým, ktorí tak robia, dáva silu k zvestovaniu tejto dobrej správy. Pavol v 3. kapitole píše, že ho stihli mnohé utrpenia a prenasledovania v Antiochii aj v Ikonii, a pridáva, že „zo všetkých ma vytrhol Pán“. Vidíme, že človek skutočne dokáže mocou Božou tieto veci pretrpieť a preniesť sa aj cez posmech. Svet nás nikdy nebude milovať, no my sa nebudeme hanbiť za to veľké vyznanie,

že nás Boh zachránil skrze svojho Syna, a to, čo by nás pri zvestovaní evanjelia malo poháňať, je milosrdenstvo a láska, ktorá je vyliata do našich srdc skrze Svätého Ducha. Ved' ja sám som bol predtým taký istý: hluchý a slepý voči evanjeliu. Boh mi však dal obrátenie a rovnako ho môže dať aj tým, ktorí sú vonku. Hoci sa aj pri nás môžu naplniť slová apoštola Pavla z 2. Timoteovi 3:12: „Ale aj všetkých, ktorí chcú pobožne žiť v Kristu Ježišovi, budú prenasledovať“, nemalo by nás to zastaviť, ved' v sebe nosíme nádej, pre ktorú aj žijeme, že miesto nášho zemského prebývania je len dočasné, že je to len miesto nášho „pútnictva“, a naše srdce je upriamené k tomu, čo nás ešte len čaká. Takto sme určite ochotní všetko pretrpieť a nehanbiť sa. Ved' musíme mať na pamäti aj slová Pána Ježiša, ktoré sú zároveň výstrahou: „Lebo ktokoľvek by sa hanbil za mňa a za moje slová v tomto pokolení cudzoložnom a hriešnom, za toho sa bude aj Syn človeka hanbiť, keď príde v sláve svojho Otca so svätými anjelmi“ (Marek 8:38).

Slová z predchádzajúceho verša sú tiež testom našej vernosti voči Pánovi a jeho evanjeliu. Kto sa hanbí a je utiahnutý, asi nemá ešte dobré vyznanie. Mladý kresťan, ktorý zažíva prvý odpor, tak ako som ho zažíval ja, by sa mal obrátiť v prosbe o pomoc na Boha, aby ho naučil byť smelým. Ved' Pán Ježiš povedal, že máme učiteľa v nebi, Krista. On je naším učiteľom, schopným nás posilniť a v jeho moci vyzbrojiť do vojenskej služby, ako je napísané v 3. verši 2. kapitoly: „Ty teda znášaj zlo ako dobrý vojak Ježiša Krista.“ Je to duchovný boj a my všetci sme vojakmi Ježiša Krista.

Je to nádherné povolanie byť vojakom Ježiša Krista, byť v jeho armáde a potom navždy s ním v jeho dome (Židom 3:6).

Po predošlej inštrukcii alebo príkaze (verš 8) Pavol do textu vkladá nádherné slová o spasení (verš 9): „... ktorý [Boh] nás spasil a povolal svätým povolaním, nie podľa našich skutkov, ale podľa vlastného preduloženia a podľa vlastnej milosti, ktorá nám je daná v Kristu Ježišovi pred večnými časmi.“ Povolal nás svätým povolaním. Sme snád' povolaní pre to, že by sme si niečo zaslúžili? Je v nás snád' niečo dobré, nejaký dobrý skutok? Nie! Pavol oznamuje, že sme povolaní „nie podľa našich skutkov“, ale podľa milosti – Boh nám dal milosť, ktorá bola v jeho Synovi, v Kristu Ježišovi. A bola zjavená, keď prišiel Pán Ježiš na svet, aby vykonal to, na čo bol poslaný (Židom 10:7). Až keď sa Kristus zjavil na tomto svete, vtedy sa spolu s ním, píše Pavol, zjavila aj Božia milosť.

Mal som 41 rokov, keď som uveril. 41 rokov som chodil v temnote a podľa žiadostí tohto sveta. Robil som si, čo som chcel a ako som chcel. Počul som zvest' evanjelia, počul som, že Kristus zomrel na kríži, ale nič to so mnou nerobilo, pretože sa ma to, ako som si vtedy myslel, nijako netýkalo. Nebolo to pre mňa v tom čase. Akoby to obtekalo okolo mňa, ako voda obteká obrovský balvan. Bolo to tak, pretože ten balvan bol zasadený v mojom srdci. Taký bol môj stav: Obrovský kameň vo mne, ktorý ale jedného dňa Boh rozbil.

Ťažko sa vysvetľuje, aký bol môj život predtým a aký je teraz, ale nehanbím sa za toto svedectvo. Svedectvo o diele, ktoré Pán vykonal vo mne. Mohol by som o tom svedčiť a rozprávať, ale

najlepšie by to mohla povedať moja manželka. Ona je svedkom môjho predchádzajúceho života, obrátenia a života teraz. Ona vie, čo znamenal balvan v mojej hrudi a čo znamená obrátenie hriešnika. Ale určite mi to nebolo dané pre nejaký môj „dobrý skutok“. Dlhé roky som kráčal svojou cestou – a Kristus už bol ukrižovaný, ale milosť mi bola zjavená až po 41 rokoch môjho života. Boh v Kristovi mi dal milosť ešte vo večnosti, zjavená mi bola, až keď som spoznal Krista, keď som spoznal, kto On je a čo vykonal. A to sa stalo až po štyridsiatom prvom roku môjho života. Boh nepožaduje od nás skutky, lebo „nie na základe našich skutkov nás povolal“, ale dáva spasenie zadarmo, z milosti, tak ako volá prorok Izaiáš 55:1: „*Hoj, všetci žízniví, poďte k vodám, a vy, ktorí nemáte peňazí, poďte, kupujte zbožie a jedzte! Poďte, kupujte bez peňazí a bez platu, víno a mlieko!*“

Zadarmo! Nikdy by sme neboli schopní zaplatiť za dielo zmierenia a vykúpenia, ktoré sa v Ježišovi Kristovi udialo na Golgote. Boh to všetko dáva zadarmo. Kto je ten žíznivý (smädny)? Ten, ktorý sa našiel ako hriešnik, ktorý potrebuje spásu, a prestal o sebe zmýšľať, že je dobrý a že všetko bude dobré, ale vidí svoju stratenosť a hľadá východisko zo svojho žalostného stavu. Boh ponúka dielo kríža Ježiša Krista úplne zadarmo!

Prorok Izaiáš vo verši 55:2 pokračuje: „*Prečo vynakladáte peniaze na to, čo nie je chlebom, a svoju prácu na to, čo nenasycuje? Nože ma poslušnite a jedzte dobré a nech sa kochá vaša duša v tuku!*“ Ľudia vynakladajú „peniaze“ na to, čo nie je chlebom. Načo sú nám sviatosti? Načo obete? Načo tie pútnické

pochody k nejakej soche znovu a znovu? Načo to je? To všetko je márnosť! To nikoho „nenasýti“, to nikoho nezachráni! Boh ľuďom ponúka záchranu v Synovi, a to úplne zadarmo. „*Nakloňte svoje ucho a poďte ku mne! Počujte a nech žije vaša duša! A učiním s vami večnú zmluvu, rôznu milosť Dávidovu, vernú*“ (55:3). Boh je dobrý. On chce, aby žila naša duša, nechce od nás skutky, nechce zásluhy. Zoberte zadarmo a jedzte z toho tuku. Toto je to, čo sme spoznali. Toto je to, čo som spoznal aj ja po 41 rokoch života v temnote. A to sa stáva každému, kto uverí v Ježiša Krista a jeho dielo. „*A pohltí na tomto vrchu tvár závoja, ktorý leží na všetkých ľuďoch, aby zavil, a prikrývku, ktorá je rozprestretá na všetkých národoch, aby prikryla*“ (25:7). Izaiáš tu prorokuje o tom, že na všetkých národoch leží prikrývka, ktorá sa odstraňuje iba Kristom. Čo sa nám stalo? Prišiel a pohltil závoj a prikrývku, ktorá na nás ležala. Aj ja som žil v temnote, ale prišlo ku mne evanjelium a s ním prišiel Kristus, ktorý strhol závoj z mojich očí, odstránil zo mňa prikrývku a do mňa vstúpilo jeho svetlo života. Zasvietil mi Kristus, pohltil tmú smrť a uvidel som život.

Izaiáš prorokuje, že smrť bude pohltená na večnosť: „*... pohltí smrť na večnosť, a Pán Hospodin zotrie slzu z každej tvári a odstráni potupu svojho ľudu z celej zeme, lebo Hospodin hovoril*“ (25:8). A Pavol oznamuje, že už sa to stalo: „*... zahladil smrť a vyviedol na svetlo život a neporušiteľnosť skrze evanjelium*“ (2. Timoteovi 1:10). A stalo sa to aj pri mne! Neporušiteľnosť je večný život. Čaká nás síce ešte fyzická smrť, ale tá už nad spasenými v Kristovi nemá vládu.

Je to nádej, v ktorej teraz žijeme. Bude odstránená slza z každej tváre, bude odstránený hriech. Hriech nám je už teraz odpustený pre Kristove zásluhy a potom bude naše telo poníženia premenené do slávneho, osláveného tela. Tam bude odstránená naša potupa, už sa viac nebudeme hanbiť. „*Preto povedia toho dňa: Hľa, toto je náš Boh, na ktorého sme očakávali, a vše nás spasil; toto je Hospodin, na ktorého sme očakávali! Plesajme a radujme sa v jeho spasení!*“ (Izaiáš 25:9)

Radujeme sa, veď je to obrovské imanie, ktoré sme dostali od Boha: spoznali sme Krista. Pavol píše: „*Krásne u teba zložené imanie stráž a zachovaj Svätým Duchom, ktorý prebýva v nás*“ (2. Timoteovi 1:14). Zložené imanie znamená majetok veľkej ceny. Niečo ako vložiť na účet vysokú sumu peňazí. Táto suma vysokej hodnoty je do nás vložená. Je to viera, ktorá je do nás vložená. Túto vieru máme strážiť a zachovať v Svätom Duchu, lebo aj Svätého Ducha sme dostali. Kto nás priviedol ku Kristovi? Svätý Duch. Kto všetko vykonal na kríži? Náš Pán Ježiš Kristus a Boh, ako zaslúbil, dal Ducha Svätého, ktorý je v nás, ktorým sme zapečatení na deň vykúpenia. Týmto Duchom máme strážiť našu vieru. Musíme pamätať na to, že na tomto svete nemáme vyhrať. Pán Ježiš povedal: „Kto vytrvá do konca, bude zachránený.“ Pavol v poslednej kapitole píše: „*Bojoval som dobrý boj, beh som dokonal, vieru som zachoval*“ (2. Timoteovi 4:7). To isté musíme robiť aj my! Musíme zachovať vieru a zachovať ju až do konca prebývania na tejto zemi.

O vieru musíme bojovať, musíme si ju strážiť, dávať pozor na to, čo je

do nás vložené. Musíme dávať na seba pozor, aby sa naše srdce nezatvrdilo hriechom, pretože hriech zatvrdzuje srdce. Zatvrdené srdce môže od viery odstúpiť. V Písmach je veľa napomenutí v tomto smere, ako napr. v Liste Židom sa píše, že Izrael nevošiel do jeho odpočinku pre nevieru. Národ, ktorý prešiel cez more, o čo sa neúspešne pokúsili aj Egypťania, tých ale more pohltilo a Izrael prešiel, ale aj tak neverili Bohu. Je napísané, že: „Nevošli pre neveru.“ Lenže na iných miestach je napísané, čo bolo dôsledkom tej nevery. Pavol o tom píše v Liste Korintským veľké výstrahy, ktoré platia aj pre nás, aby sa nezatvrdzovalo naše srdce hriechom. Ako tí, čo na púšti pokúšali Krista a pomreli od hadov, alebo smilnili a v jeden deň ich padlo 23 tisíc. S nevierou je spojený hriech. Musíme dávať pozor na seba a navzájom sa strážiť. Utekať od hriechu a strážiť si v sebe vieru. Božie dieťa od hriechu uteká. Preto máme Svätého Ducha, aby sa naše srdce nezatvrdilo hriechom, lebo hriech nepatrí do nášho života. Pavol však v 12. verši potešuje a povzbudzuje: „... *lebo viem, komu som uveril, aj som presvedčený, že má moc ostrážiť to, čo uložil u mňa, do tamtoho dňa.*“ Boh je mocný to, čo do nás uložil, v nás aj ustrážiť, ale my musíme dávať na seba pozor, aby hriech neprevládol a neovládol naše srdce.

Keď si cirkev sadá za stôl k pamiatke večere Pánovej, nech všetci rozmyšľajú o tom, ako draho sme boli kúpení. O tom, že niekto musel zaplatiť obrovskú cenu. Otec dáva svojho Syna. Jediného, milovaného. Je to pre nás nepredstaviteľné. A nebol to iba obyčajný Syn, ale Syn,

ktorý je v lone Otcovom, o ktorom Boh povedal: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zalúbenie. Jeho počúvajte!“ Toto si uvedomujme, budme za to vďační a potom sa nebudeme ani hanbiť za svoje vyznanie, že nám zmenil život Pán Ježiš, ktorého teraz chceme nasledovať a o ňom svedčiť.

Tak teda tí, ktorí Pána ešte nepoznajú, nech odstúpia od každej neprávnosti a nech ho hľadajú, dokiaľ sa dá nájsť. „*Hľadajte Hospodina, dokiaľ ho možno nájsť! Volajte na neho, dokiaľ je blízko! Nech opustí bezbožný svoju cestu a nešlachetný človek svoje myšlienky a nech*

sa navráti k Hospodinovi, a zľutuje sa nad ním, a k nášmu Bohu, lebo je hojný odpustiť“ (Izaiáš 55:6-7). Boh je hojný odpustiť. Boh svoju milosť dáva zadarmo. Sami seba nevykúpime zo svojich hriechov a moci temnosti. Na toto pamätajme a držíme vždy dobré vyznanie, nech nie je zastretá sláva evanjelia a všetko potom dokážeme mocou Božou pretrpieť. Týmto naplníme svoje srdcia a myseľ nasmerujeme k tomu, že máme Pána Ježiša, že je tu svedectvo o vykúpení, ktoré chceme vždy vyznávať.

Vladimír Šuplata

Doba kamenná, bronzová a železná Zdanlivé a skutočné dejiny ľudskej spoločnosti

Svetský pohľad na dejiny ľudstva a človeka

Svetský (sekulárny) pohľad na dejiny ľudskej spoločnosti je vybudovaný na nosnej myšlienke (paradigme) postupného vývoja ľudstva od primitívneho k zručnému a rozumnému. Odzrkadľuje to aj pohľad na dejiny praveku, ktoré sekulárna veda delí na *dobu kamennú*, *bronzovú* a *železnú*. Tieto tri hlavné obdobia sa potom ešte delia na: staršia doba kamenná (*paleolit*: 1,8 milióna rokov až 8 tisíc rokov pred n. l.), stredná doba kamenná (*mezolit*: 8 až 5,7 tisíc rokov pred n. l.), mladšia doba kamenná (*neolit*: 5,7 až 4,2 tisíc rokov pred n. l.), neskoršia doba kamenná (*eneolit*: 4,2 až 2,0 tisíc rokov pred n. l.), *doba bronzová* (2 000 až 750 rokov pred n. l.), *staršia doba železná* (*halštatská*: 750 až 420 rokov pred n. l.), *mladšia doba železná* (*laténska*: 420 až 30 rokov pred n. l.).

Následné dejiny sú potom delené na dobu *rímsku* (30 rokov pred n. l. až 400 rokov n. l.), *sťahovanie národov* (400 – 625) a *dobu hradištnú* (625 – 1200). V takomto duchu či zmysle nás to od malička učí aj náš vzdelávací systém:

„Dejiny praveku možno nepochybné považovať za najdlhšiu etapu ľudskej histórie. Ich začiatok je zhodný so zrodom ľudského myslenia pred 2,5 miliónmi rokov a končia sa nástupom historickej doby s písomnými záznamami ako základným prameňom. Bázou pre skúmanie obdobia praveku sú artefaktové pramene (tie, ktoré vznikli zámernou činnosťou človeka, t. j. predmety, sídliská, pohrebiská a pod.) a neartefaktové pramene (t. j. tie, na ktorých vzniku sa človek nepodieľal, ale vypovedajú o okolnostiach jeho života ako kostrové pozostatky, akosť pôdy či

vodné zdroje). Získaním, triedením a interpretáciou týchto prameňov sa zaoberá archeológia a príbuzné vedné disciplíny ako antropológia, paleobotanika, pedológia, etnografia, etnológia, ale aj geológia, geografia či geofyzika. Výsledkom procesu utriedenia prameňov je periodizácia dejín praveku. Podľa materiálu používaného na výrobu nástrojov ho delíme podľa trojdobého systému na dobu kamennú, bronzovú a železnú.“⁽¹⁾

Datovanie počiatku staršieho paleolitu sa veľmi rôzni. Niektorí autori uvádzajú 3 milióny rokov, iní 1,8 milióna. Dôvod je nasledovný: „Začiatky paleolitu sa nedajú presne datovať, lebo antropogenéza (*poznámka redakcie*: proces vzniku a vývoja človeka) prebiehala postupne a nedá sa presne určiť okamžik, kedy človek začal cielavedome zhotovovať pracovné nástroje na zabezpečenie vlastnej existencie. Tento proces prebiehal v Starom svete, Amerika a Austrália sa na ňom nezúčastnili.“⁽¹⁾ Hlavná myšlienka sekulárneho (svetského) pohľadu je však jasná: *Človek sa vyvinul z ludoopa a postupne, ako plynul čas, sa naučil používať nástroje.*

„Človek je blízky príbuzný dnešných afrických antropoidov (gorila, šimpanz). K rozštiepeniu vývojovej línie došlo pred 5 až 8 miliónmi rokov a vetva, na konci ktorej stojí človek, prešla procesom *hominizácie* (súbor zmien v stavbe tela sprevádzaný funkčnými zmenami) a *sapientácie* (proces fyzických, psychických a sociálnych zmien vedúci k formovaniu sa druhu *Homo sapiens*). Vývoj rodu *Homo* predstavujú: *Homo habilis* (človek zručný) – všežravec schopný vyrábať jednoduché nástroje z kameňa;

Homo erectus (človek vzpriamený) – objavil sa pred 1,7 miliónom rokov, žil v tlupách, používal oheň, lovil, budoval si prístrešky, vyrábala funkčné kamenné nástroje (pästný klin), ako aj nástroje drevené. Z Afriky prešiel do Ázie a pred 850 tisíc rokmi aj do Európy, čo znamená začiatok európskej staršej doby kamennej, pričom najstaršie doklady jeho existencie pochádzajú z Tanzánie a sú staré 2,55 milióna rokov; *Homo sapiens* (človek rozumný) – prvé poddruhy sa objavili pred 300 tisíc až 250 tisíc rokmi (čo je v Európe začiatok stredného paleolitu). Mladší poddruh je *Homo sapiens neanderthalis*, ktorý už budoval stálejšie táboriská či pochovával mŕtvych. Poddruh *Homo sapiens sapiens* je človek dnešného typu a predstavuje záverečný stupeň biologického vývoja druhu *Homo*.“⁽¹⁾

Výrazný pokrok, ba priam zlom v dejinách ľudstva má znamenať doba bronzová: „Bronzová doba znamená zlom v dejinách praveku – človek dokáže vyrobiť kov tavením. Bronz (zliatina medi a cínu) je ľahko tavitelný, čo viedlo k uľahčeniu práce. Rozvíja sa hutníctvo, baníctvo, zlievačstvo, kovotepectvo a kovolejárstvo.“⁽¹⁾

Je potrebné uvedomiť si, že aj v tomto svetskom pohľade na dejiny ľudstva sa predpokladá, že v rôznych zemepisných lokalitách a na rôznych kontinentoch sa tieto jednotlivé etapy udiali v rôznych časových intervaloch. Navyše, aj v samotnom datovaní jednotlivých období a pod-období panujú výrazné nezhody, najmä v dôsledku problémov spojených s datovaním pomocou rádioaktívneho uhlíka (prípadne pomocou dendrochronológie, ktorá sa

zaoberať určovaním veku stromov alebo ich fosílií pomocou analýzy letokruhov viditeľných na priečnom reze) alebo s datovaním ako takým v súvislosti s interpretáciou v archeológii.

Čo sa týka pravekých dejín človeka na území Slovenska, užitočný prehľad je možné nájsť napríklad na slovenskej Wikipédii.²⁾ Vo všeobecnosti ale panuje zhoda, že sa človek vyvinul z ľudoopta a prechádzal postupným vývojom smerom „zdola nahor“ (od primitívneho k vyspelému a zručnému), čo sa odzrkadlilo na používaní nástrojov a na (ekonomickej a sociálnej) vyspelosti ľudskej spoločnosti.

Tento pohľad na praveké dejiny ľudstva, delenie na dobu kamennú, bronzovú a železnú, nás obklopuje zo všetkých strán. Deťom je vtlačávaný do ich myslenia od útleho veku v školách. Na hradoch, v múzeách a na archeologických náleziskách sa pozeráme na krásne obrázkové displeje, ktoré v nás vytvárajú vizuálnu predstavu o dejinách ľudstva a o vývoji od primitívneho človeka k vyspelému.

Biblický pohľad na dejiny ľudstva a vývoj človeka

Pôvod človeka

Najväčší kontrast medzi svetským pohľadom a biblickým pohľadom vzniká pri otázke pôvodu človeka. Svetský pohľad je advokátom myšlienky, že človek sa samovoľne vyvinul z ľudoopta, že prírodnými procesmi sa zo zvieratá stala ľudská bytosť. Naopak Božie slovo (Písmo, Biblia) podáva jednoznačnú a priamu výpoveď, že Boh stvoril človeka zázračným (nadprirodzeným) spôsobom a ako jedinou bytosť v tvorstve ho stvoril na svoj obraz (*Stvorený na Boží*

obraz, Solas číslo 47, str. 17). Tieto dva pohľady sú neharmonizovateľné a len jeden z nich môže byť pravdivý.^{A)}

Keď vierou prijímame existenciu Boha a naša viera je postavená na jeho zapísanom slove (Židom 1:1, 11:1-3), rozumieme, že Boh bol očitým svedkom pôvodu človeka, ba čo viac, on bol Stvoriteľom, on dal človeku jeho pôvod. Keď vieme, že Boh je pravda a pravdu zjavuje, potom poznáme aj pravdu o pôvode človeka a poznáme aj pravdivé dejiny ľudskej spoločnosti, ktoré sú zapísané v Písme.

Časová os

V sekulárnom pohľade sú slnečná sústava a planéta Zem staré cca 4,6 miliardy rokov. Evolúcia života z neživých chemikálií mala začať údajne pred 3 miliardami rokov. Človek ako ľudská bytosť sa mal na úsvite dejín objaviť niekde na ceste evolučného vývoja ľudooptov. Táto udalosť sa datuje niekde medzi 3 miliónmi až 1,8 miliónmi rokov pred n. l. a panuje okolo nej mnoho nejasností. Podľa Písma, keďže v ňom máme rodomene, podľa ktorých môžeme datovať dejiny ľudstva, došlo k stvoreniu cca 4 tisíc rokov pred Kristom. Z biblického pohľadu sú všetky časové obdobia pripisované v sekulárnom pohľade pravekým dejinám ľudstva jednoducho nereálne, nepravdivé. Čokoľvek, čo by malo byť staršie ako 4 000 rokov pred Kristom, by jednoducho predchádzalo samotnému stvoreniu celého tvorstva. Aj všetko údajne staršie (v archeológii datované) než cca 2 350 rokov pred Kristom je nereálne, pretože by siahalo pred potopu, ktorá zničila a pochovala akékoľvek stopy po ľudskej činnosti z éry pred potopu.

Vývoj zdola nahor od primitívneho človeka k vyspelému

V sekulárnom pohľade je pôvod človeka pripísaný zdokonaľovaniu sa zvierat v dôsledku prirodzeného (prírodného) evolučného vývoja – bez toho, aby zdrojom ľudského života (a života všeobecne) bol Boh. Schopnosť evolučne sa vyvíjať je pripísaná samotnej hmote bez toho, aby bola táto schopnosť vedecky obhájiteľná, vedecky dokázateľná. Je to dogma, ktorá sa v naturalizme prijíma vierou. Na túto dogmu sa nesmie siahnuť. Nie je dovolené namietat, že nie je výsledkom vedeckej metódy objavovania.

V biblickom pohľade je rastlinná aj živočíšna ríša stvorená „razom“ (v stvoriteľskom týždni) a nadprirodzene (Božou mocou a Božím slovom), nie postupnými pozvoľnými prírodnými procesmi (mechanizmus ktorých tak či tak nikdy nebol vedecky objavený). Biblický pohľad sa taktiež prijíma vierou, avšak táto viera je postavená na pravdivom zjavení pravdivého Boha. K udalosti stvorenia došlo cca 4 000 rokov pred Kristom. Človek je súčasťou Božieho stvorenia a je výnimočnou bytosťou v tvorstve. Nie je primitívny a nepotrebuje sa vyvíjať. Razom má všetku potrebnú intelektuálnu aj sociálnu výbavu a všetky potrebné zručnosti. Nepotrebuje čakať tisícročia, kým pochopí, že používanie pazúrka a kamenných nástrojov mu poskytne výhodu, ani ďalšie dlhé storočia, kým objaví bronz či železo a ich využitie, alebo pastierstvo či poľnohospodárstvo. Ani netrvá dlhé tisícročia, kým sa vyvinie hudba či umenie a iné formy kultúrneho života.

Poľnohospodárska činnosť a rastlinná produkcia sú prítomné od samé-

ho počiatku ľudstva a sú dôsledkom kliatby a vyhnaní človeka z rajskej záhrady (1. Mojžišova 3:17-19, 3:23). Pasenie stáda a živočíšna produkcia spolu s bývaním v stanoch sú prítomné od samotného počiatku existencie človeka (1. Mojžišova 4:20). Rovnako tak aj hra na hudobné nástroje (1. Mojžišova 4:21). Kováčstvo a spracovanie medi a železa je prítomné od samotného počiatku existencie človeka (1. Mojžišova 4:22). Písmo nepozná tisícročia vývoja človeka postupným vývinom vďaka zameneniu kamenných nástrojov za bronzové a neskôr nahradením bronzu železom. Táto sekulárna predstava pochádzajúca z archeologického a antropologického výskumu nezodpovedá realite. Je opretá o principiálne mylné datovanie a o principiálne mylné svetonázorové predstavy o pôvode a vývine človeka, ktoré sú umelo vnášané pri interpretácii archeologických nálezov.

Písmo ani nepozná vývoj človeka zdola nahor, od primitívneho k vyspelému (civilizovanému). Naopak, pozná len pád do hriechu a postupnú degradáciu človeka a rozklad ľudskej spoločnosti. Nekonal sa vývoj od primitívneho k vyspelému, ale vývoj presne opačný. Porušenosť hriechom, ľudská skazenosť napredovala tak veľmi, že Boh sa rozhodol zahladiť človeka a súdiť svet vodami potopy za dní Noacha. Po potope prišiel určitý reštart, kedy sa celé ľudstvo opäť rozmnožilo zo štyroch manželských párov. A ako to vyzerá s vývojom zdola nahor po potope?

Poznanie Boha, ktoré mali potomkovia týchto štyroch manželských párov, a život v poslušnosti Bohu, ktorý tomuto poznaniu zodpovedá, sa rýchlo

vytráca. Výsledkom sú napríklad mnohé kmene žijúce primitívnym spôsobom života^{B)} a okrem iného aj kanibalizmus (ľudožrúctvo). Primitívne kmene žijúce v pralesoch nie sú na svojej vývojovej ceste od primitívneho k vyspelému, ale naopak, zdegradovali v dôsledku porušenia hriechom. Pravdivé poznanie Boha sa v ľudských dejinách mení na rôznorodé pohanské druhy náboženstva a uctievania. Typickými sa stávajú zikkuraty a pyramídy (uctievania boha Mesiaca či boha Slnka, či iných božstiev), rôzne megalitické stavby určené k pohanskému uctievaniu, ale aj rôzne druhy prírodných náboženstiev a vo všeobecnosti modlárstvo a uctievanie tvorstva (Rímskym 1:21-32).

Zatiaľ čo Boh nechal ísť pohanské národy svojou cestou v ich svojhlavosti (Skutky 14:16), v „dejinách staroveku“ (v sekulárnom datovaní dejín Mezopotámie: stredná doba bronzová) sa udiala pozoruhodná vec. Boh si vyvolil Abrama (Abraháma) a vyviedol ho z chaldejského Úru (južná Mezopotámia, Sumeri), zo zeme modlárstva, zikkuratov a uctievania falošných božstiev, aby mu dal poznať seba, pravého Boha, aby mu dal zaslúbenia a zmluvu postavenú na milosti. Takto si Boh prihotovil svoj ľud a prihotovil príchod Novej zmluvy a zrodenie pravého Božieho ľudu, ktorý bude žiť večne v prítomnosti svojho Stvoriteľa.

Poznámky

A) Existuje pokus o harmonizovanie oboch pohľadov vo forme „teistickej evolúcie“. Teistická evolúcia v kocke učí, že dejiny ľudstva prebehli tak, ako ich prezentuje sekulárny pohľad, ibaže všetko riadil Boh. Teistická evolúcia je neudržateľná ako z pohľadu sekulárnej vedy (po „vedeckej“ línii), tak aj z pohľadu výkladu Písma (po „teologickej“ línii). Písali sme o nej v časopise *Solas* (*Solas*, 6. mimoriadne číslo, marec 2016, str. 8).

Protivenstvo svetonázorov a otázka zdroja autority pre pravdivé poznanie dejín ľudstva

Sekulárny pohľad na pôvod človeka a dejiny ľudskej spoločnosti je zásadne iný od pohľadu, ktorý nachádzame v zapísanom Božom zjavení (v Písme). Oba pohľady sa prijímajú vierou, pretože empiricky (pozorovaním či skúsenosťou) si dávnu minulosť nemôžeme overiť. Biblický svetonázor sa opiera o pravdivé zjavenie pravdivého Boha, ktorý bol nielen očitým svedkom pôvodu človeka a dejín ľudstva, ale aj Učiniteľom toho všetkého. Sekulárny evolučný svetonázor sa opiera o nepodložené evolučné antropologické predstavy a o sporný výklad (interpretáciu) archeologických nálezov s nedôveryhodným datovaním týchto nálezov.

Záver

Systematizácia archeologických nálezov do troch období *doby kamennej*, *bronzovej* a *železnej* je fikcia. Je to umelo vytvorený systém, ktorý neodrzkadľuje skutočné dejiny ľudstva. V histórii našej planéty a v dejinách ľudstva nikdy neexistovala doba kamenná. Doba kamenná existuje len v predstavách tých, ktorí slepou vierou prijali evolučné zmýšľanie, evolučnú paradigmu.

Peter Vajda

B) V hornatých pralesoch severného Thajska a západného Laosu žijú ľudia „Mlabri“, ktorých Európania objavili v roku 1936. Je to kmeň lovcov a zberačov. Nemajú poľnohospodárstvo. Sú to jediní zberači a lovci v regióne.³⁾ Všetky ostatné kmene okolo nich sa živia poľnohospodárstvom. Žijú utiahnuto v príbytkoch z bambusových tyčí a banánových listov.

Antropológovia považovali tento kmeň za pred-agrárny, za relikt, ktorý sa zachoval ešte z *doby kamennej*. Takýto pohľad vyplýva zo schémy uvažovania o postupnom vývoji ľudstva, ktorý opisujeme v článku vyššie. Pozoruhodným je, že v susedstve žijúci kmeň „Tin Prai“, ktorý sa živia poľnohospodárstvom, rozpráva veľmi odlišný príbeh o pôvode ľudí „Mlabri“. Kmeň Tin Prai si z generácie na generáciu odovzdáva príbeh o tom, odkiaľ pochádza tajuplný kmeň lovcov a zberačov, ktorý žije v ich susedstve. Podľa tohto príbehu kmeň Tin Prai vyhnal (poslal do vyhnanstva) pred pár sto rokmi dve svoje deti, chlapca a dievča, vylúčiac ich zo svojej farmárskej komunity. Dvojica prežila a uchýlila sa v džungli. Živili sa lesnými plodmi a lovom a narodili sa im potomkovia. Takto vznikol podľa tohto príbehu kmeň Mlabri. Mnohí, vrátane vedcov, označili túto legendu za „kmeňový mýtus“ (vymyslený príbeh, ktorý sa nezakladá na pravde). Dôvodom bolo všeobecne prijímané evolučné zmyšľanie o vývoji človeka a ľudskej spoločnosti v schéme „zdola nahor“, od primitívnych k vyspelejším, od zberačov a lovcov k poľnohospodárom. Opačný vývoj by bol nezlučiteľný s touto schémou.

Medzinárodný tím antropológov pod vedením Prof. Dr. Marka Stonekinga z katedry evolučnej genetiky inštitútu Maxa Plancka pre evolučnú antropológiu v Nemecku sa podujal preskúmať a porovnať genetickú diverzitu ľudí Mlabri a okolo nich žijúcich šiestich agrárnych kmeňov s cieľom odhaliť ich evolučný pôvod.³⁾ Výsledok ich genetického výskumu bol prekvapivý. Mitochondriálna DNA vykazovala identitu, žiadnu variabilitu. Podobne aj genetická diverzita chromozómu Y bola výnimočne zredukovaná. Výsledkom tohto výskumu bolo, že celá populácia Mlabri pochádza len z jednej ženy a z jedného až štyroch mužov, ktorí žili pred 500 až 800 rokmi. A kvôli genetickej podobnosti populácie Mlabri s kmeňmi žijúcimi v ich okolí vedci usúdili, že kmeň Mlabri pravdepodobne pochádza z týchto agrárnych kmeňov a jednoducho si osvojil lovecký a zberačský spôsob života. Genetický výskum potvrdil aj to, že ľud Mlabri sú blízki príbuzní ľudu Tin Prai. Toto je praktická ukážka toho, ako veľmi sa môžu myliť zažitá evolučná predstava o vývoji človeka zdola nahor, od primitívneho k vyspelejšiemu, od lovca k poľnohospodárovi, od doby kameňa po dobu železa. Existujú aj príbehy iných kmeňov, ktoré sa od poľnohospodárstva preorientovali na zberačstvo a lov. Tento jeden nám však na ilustráciu nateraz postačí.

Zdroje

- 1) Mgr. Barbora Kopuncová: Charakteristika hlavných vývojových etáp praveku.
<https://oskole.detiamy.sk/clanok/charakteristika-hlavnych-vyvojovych-etap-praveku>
- 2) https://sk.wikipedia.org/wiki/Staršia_bronzová_doba_na_Slovensku
- 3) David Catchpole: The people that forgot time (and much else, too), *Creation* 30(3): 34–37, June 2008,
<https://creation.com/the-people-that-forgot-time-and-much-else-too>

Oprava textu

Prosíme odberateľov časopisu *Solas*, aby si urobili nasledovné opravy textu:

1. *V čísle 46 na str. 19.* V pravom stĺpci v odseku b) je veta: „Tým, že táto fráza nad siedmym dňom nie je vyslovená, siedmy deň nie je ukončený, nie je **neohraničený** a nie je uzavretý, čiže...“ Túto vetu treba nahradiť vetou: „Tým, že táto fráza nad siedmym dňom nie je vyslovená, siedmy deň nie je ukončený, nie je **ohraničený** a nie je uzavretý, čiže...“ Oprava sa týka slova **neohraničený**, ktoré má byť nahradené slovom **ohraničený**.
2. *V čísle 47 na str. 26* v pravom stĺpci a v 7-8 riadku od hora je veta: „Každé jedno prikázanie je **dokale** spravodlivé...“ Oprava sa týka slova **dokale**, ktoré má byť nahradené slovom **dokonale**.

Za urobené chyby prosíme o ospravedlnenie.

Redakcia časopisu

Solas číslo 48, 13. ročník, 2020/3 (jeseň)

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.
IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne.

Číslo 48 vyšlo 2. septembra 2020 v náklade: 1 460 ks.

Tlač a distribúcia: Alfa print, s. r. o., Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posielat' na účty:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK08 0200 0000 0024 8691 6455;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300;

Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko

(Address: Editorial Board *Solas*, P. O. Box 76, SK 010 07 Žilina 7, Slovakia, Europe)

Tel. číslo redakcie: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk

web stránky: www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solas

***... keby drobné stádo
bolo odrezané od košiara,
a nebolo by hoväda v stajniach,***

***jednako budem plesat'
v Bohu svojho spasenia***

Habakuk 3:17-18

Jedine Bohu patří sláva

Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vaším časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.

www.solas.sk